ಮು ನ್ನ ಡಿ

ಕ ನ್ನ ಡಿ ಅಧ್ಯ ಯ ನಕ್ಕೆ ಸ ಯುಧ ಪ್ಪಟ ಚಟುವ ಟಿಕೆಗಳ್ಳು ವನ್ನೂ ಕೇಂದ್ರೀ ಕ ರಿಸು ವ ದೃಷ್ಟಿ ಯಿ ಯ ೧೯೬೬ ಕೊನೆಯ ಲ್ಲಿ ಪ್ರಾ ಚ್ಯ ಸಂಶೋಧನಾಲ ಯ ದ ಕನ್ನಡ ಭಾಗ ವನ್ನ ಕ ನ್ನಡ ಅಧ್ಯ ಯ ನ ಸ ಸ್ಥೆ ಯ ಲ್ಲಿ ವಿಲೀ ನ ಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಈ ಭಾಗ ವನ್ನ ಅಧ್ಯ ಯ ನ ಸ ಸ್ಥೆ ಯ 'ಸ ಪಾದ ನ ಭಾಗ 'ವೆಂದು ಹ ಸ ರಿಸಲಾಯಿ ತು, ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೩೪೨ರಲ್ಲಿ ಪ್ರ ತಿಮಾ ಡಲ ಗಿರು ವ ಹಾಗೂ ಅತ್ಯ ಂತ ಪ್ರಾ ಚೀ ನ ಉಪಲಬ್ಧ ಹ ಸ್ತ ಪ್ರ ತಿಯಾ ಗಿರು ವ ರ ನ್ನ ನ 'ಗದಾಯು ದ್ಧ 'ದ ಹ ಸ್ತ ಪ್ರ ತಿ ಯಿ ಂದ ಹಿಡಿದು ೧೮೫೦ರ ಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತ ವಾಗಿರು ವ ರ ನ್ನ ನ 'ಗದಾಯು ದ್ಧ 'ದ ಹ ಸ್ತ ಪ್ರ ತಿಯಿ ಂದ ಹಿಡಿದು ವ ರೆಗೆ ಇಂದು ೫೦೦೦ ಕ್ಕೂ ಹೆ ಚ್ಚು ಪ್ರ ದಾನ ಅಂಗ ವಾಗಿದೆ. ಕ ನ್ನ ಡ ಭಾಷಾಸಾಹಿತ್ಯ ಗಳಿಗೆ ಸ ಯುಧಿ ಸಿದ ಅಧ್ಯ ಯ ನ ವನ್ನ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ವರಿಗೆ, ಸಂಶೋಧ ಕ ರಿಗೆ, ಸ್ನಾ ತಕ ಮ ತ್ತು ಸ್ನಾ ತಕೋತ್ತರ ಕನ್ನ ಡ ವಿದ್ಯಾ ರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಇದು ಆಕರ ಗ್ರ ಂಥ ಗಳ ತ ವರಾಗಿದೆ, ಪ್ರೇ ರ ಣೆಯ ಸ್ರೋ ತ ವಾಗಿದೆ.

ಮು ದ್ರ ಣ ಸೌಲ ಭ್ಯ ಈಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಶ ತಮಾ ನ ಗಳಿಂದೀ ಚೆಗೆ ಮಾ ತ್ರ ವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ದೊರೆ ತಿರು ವ ವ ರ. ಈ ಸೌಲ ಭ್ಯ ಇಲ್ಲ ದಿದ್ದ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಓಲೆ ಗರಿ ಅಥವಾ ತಾಡ ಪತ್ರ ದ ವಿ ಲೆ ಕಂಠ ದಿಂದ ಕೊರೆದು, ಅನ ನ್ಯ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿ ಂದ ಅಂದಿನ ಅಪೂ ರ್ವ ಸಾಹಿತ್ಯ ನ ಮ್ಮ ಸ ಪತ್ತಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ತಮ ಗೆ ಪ್ರಿ ಯ ವೆನಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನ ಪ್ರತಿಮಾ ಡಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಆ ಕಾಲ ದ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಹ ವ್ಯಾ ಸ ಆಗಿತ್ತು. ಈ ಕಾರ ಣದಿಂದಾಗಿಯೇ, ಓಲೆ ಗರಿಯ ಬರು ಸ ಪುಟದ ಲ್ಲಿಯೇ ಅನೇ ಕ ಗ್ರ ಂಥ ಗಳನ್ನ, ಗ್ರ ಂಥ ಭಾಗ ಗಳನ್ನ ಪ್ರ ತಿಲಿಪಿ ಕ ರಿಸಿರು ವು ದನ್ನ ಕಾಣ ತ್ತೇವೆ. ಹ ಸ್ತ ಪ್ರ ತಿಗಳ ಅನೇ ಕ ಪ್ರ ತಿಗಳನ್ನ ಸಿದ್ಧ ಪಡಿಸಿ ಹ ಂಚು ವು ದನ್ನ ಪು ಣ್ಯಕಾರ್ಯ ವೆಂದು ಬಗೆದ, ಆ ರೀತಿ ಮಾ ಡು ತ್ತಿದ್ದು ದಕ್ಕೂ ಉದಾ ಹ ರಣೆಗಳಿವೆ. ಪ್ರ ತಿಪ್ರ ಗಳನ್ನ ಸುಂದ ರ ಸ ಯು ಯೋಜಿತ ಚಿತ್ರ ಗಳಿಂದ ಅಲ ಂಕರಿಸು ವ ವಾಡಿಕೆಯೂ ಇತ್ತು. ಇವು ನ ಮ್ಮ ಜನ ಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯ -ಶಾಸ್ತ್ರ-ಕಲಾಭಿರು ಚಿಯ ಪ್ರತೀ ಕ ವಾಗಿವೆ.

ಸ ಸ್ಕೃತಿ, ಇತಿಹಾ ಸ, ಭಾಷಾಚರಿತ್ರೆ-ಇವು ಗಳ ಸ ಮ ಗ್ರ ಅಭಿ ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಯ ವಾಗಿ ಸ ಪಾದಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅತ್ಯಾ ವಶ್ಯಕ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಕೋಶ ಅಥ ವಾ ನಿಘ ಂಟು ಗಳ ರಚನೆಗೆ, ಅವು ಗಳ ಮೂ ಲ ಘಟಕ ವಾದ ಶ ಬ್ದ ಗಳ ಅರ್ಥ ನಿರ್ಧಾ ರಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಯ ವಾಗಿ ಸ ಪಾದಿಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳು ಅನಿವಾರ್ಯ ವಾಗು ತ್ತವೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮ ತ್ತು ಐತಿಹಾ ಸಿಕ ವು ನರ್ರಚನೆಗೆ ಅಗತ್ಯ ವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿರು ವ ಅನೇ ಕ ಗ್ರ ಂಥ ಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಅನುಪಲಬ್ಧ ವಾಗಿವೆ. ಶಾಸ ನಗಳಲ್ಲಿ, ಅನ್ಯ ಕ ವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿದು ಬರು ತ್ತವೆ. 'ಕಾವ್ಯ ಪ್ರ ಯೋಗ ಪರಿಣತ ಮ ತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಜನ ತೆಯ ಬಳಿ ಒಂದು ಕಾಲ ದಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲ ಲ ಭ್ಯ ವಾಗಿದ್ದಿ ರ ಬೇಕು. ನಾಡಿನ ಹ ಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಓಲೆ ಗರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅನೇ ಕ ಶ ತಮಾ ನಗಳವರೆಗೆ ತ ನ್ನ ವೈಭ ವವನ್ನ ಮೆ ರೆದಿತ್ತು, ಕಾವ್ಯ ಪಠ ಣ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವ ನದ ಅಂಗ ವಾಗಿ ಪ ರಿಣಮಿ ಸಿತ್ತು, ಕಾಲ ಕ್ರ ಮ ದಲ್ಲಿ ದೇಶ ಕಾಲ ಪ ರಿಸ ರ ಗಳ ಪ್ರ ಭಾವದಿಂದ, ಜನ ತೆಯ ಅಜ್ಞಾ ನ, ಅಶ್ರ ದ್ಧೆ ಮ ತ್ತು ಔದಾಸೀನ್ಯ ಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಅವು ಮ ರೆ ಗು ಪಾಗು ತ್ತ ಬಂದು ಕೀ ಟಗಳಿಗೆ ಆಹಾ ರ ವಾಗು ತೊಡ ಗಿದ ವು. ಅವು ಗಳನ್ನ ಸ ರಕ್ಷಿಸಲಾರ ದೆ ನ ದಿಯ ಪಾ ಲೋ ಬೆಂಕಿಯ ಪಾ ಲೋ ಮಾಡು ತ್ತಿದ್ದ ಉದಾಹ ರಣೆಗಳೂ ಅಸ ಖ್ಯ ವಾಗಿವೆ. ಮ ತ್ತೆ ಕ ತ್ತಲ ಕೋ ಣೆಯ ಮ ರೆ

ಸೀರ ಬೇಕಾದ ದುಃಸ್ಥಿತಿ ಒದಗಿಹಲವಾರು ಅಮೂಲ್ಯ ಪ್ರತಿಗಳು ತ್ರುಟಿತವಾಗಿ ಹೋಗಿವೆ. ಇಂಥ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ, ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ, ಸಂಪಾದಿಸುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದೆ ಈ ಸದ್ಧರ್ಮ ಸಂಪಾದನ ವಿಭಾಗ.

ಅನುಪಲಬ್ಧವಾದ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಾಶಿಯನ್ನು ಹೊರ ತರಲು, ಉಪಲಬ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡಲು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯ ಸತತವಾಗಿ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಾಗಿದ್ದ ಎಡೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕವಿಗಳ ಕೀರ್ತಿ ಹರಡಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಜ್ಞಾನಸಾಗರರನ್ನು ಪ್ರಸವಿಸಿದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದ ಶಿವಶರಣರು ಮತ್ತು ದಾಸರುಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಮಠಗಳು, ಸ್ಮಾರಕಗಳು ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿರುವ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ, ಅನುಯಾಯಿಗಳ ಮತ್ತು ಭಕ್ತರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಹಿತ್ಯೋಪಾಸಕರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿರುವ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಸದ್ಧರ್ಮ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಯ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬರುವತ್ತ ಆದ್ಯಗಮನ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವುದೂ ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದ ಹೊಣೆ. ಕೀಟಗಳ ಹಾವಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಪ್ರತಿಗಳು ಶಿಥಿಲವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸಲ ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ, ಕೀಟನಿರೋಧಕ ತೈಲಲೇಪನ ಮಾಡುವುದು, ವಾಯುನಿಯಂತ್ರಿತ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪ್ರದರ್ಶನ ಉಪಚಾರ ನೀಡುವುದು (ಊದಾಟಿಟಖಿಥಿಟಣಾ ಥಿತಿಜ್ಞುಥಿಡಿಜ್ಞಾಥ),ತೀರ ತ್ರುಟಿತವಾದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಮೈಕ್ರೋಫಿಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತಗೊಳಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುವುದು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಕೈಗೊಂಡಿದೆ.

ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಕಾರ್ಯ. ವಿದ್ವತ್ತು, ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ, ಪ್ರತಿಭೆ ಮೇಳವಿಸಿರುವ ಸಮರ್ಥರು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಭಾಷೆಗಳ, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಪರಿಚಯವೂ ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಸಿಗಳು ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಉಂಟು. ಸಹಜವೇ. ಪ್ರತಿಭಾವಂತರೂ ವ್ಯುತ್ಪನ್ನಮತಿಗಳೂ ಕಾವ್ಯರಚನಾಸಮರ್ಥರೂ ಮೂಲವನ್ನು ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಉತ್ತಮಪಡಿಸಿ, ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಕೆಡಿಸಿ, ಅರ್ಥಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತಹ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೂಲದಾಟಿಗೆ ಭಂಗಬಾರದಂತೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಕ್ಷೇಪಿಸಿಬಿಟ್ಟಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ಇಂತಹ ಪ್ರಕ್ಷೇಪಗಳು ಕೆಲವು ಮೂಲ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿರುವುದೂ ಉಂಟು; (ಒಂದು ವೇಳೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹಾಗಾಗದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಕ್ಷೇಪಕರು ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೂ ತಮ್ಮ ಚಪಲವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೂ ಸತ್ಯ!) ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅನಾವಶ್ಯಕ ವಿಸ್ತರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಕೃತಿಯ ಗಾತ್ರ ದಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಿರವಾಗಿರುವುದೂ ಉಂಟು. ಲಿಪಿಕಾರರೂ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ತಮಗೆ ಸರಿದೋರಿದಂತೆ ಅಥವಾ

ಸಂಸ್ಕೃತ ಉಪದೇಶ ಶಬ್ದರೂಪಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಶಬ್ದವನ್ನು ತಂದು ಗಿಡಿದು, ತಿಳಿದೋ ತಿಳಿಯದೆಯೋ ಮೂಲಕ್ಕೆ ತಿದ್ದುಪಡಿಗಳನ್ನು ತಂದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಒಂದೊಂದೇ ಪ್ರತಿಗಳು ದೊರಕಿದ್ದು ಅವೂ ತ್ರುಟಿತವಾಗಿರುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಪ್ರತಿಯ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಪುನರ್ರಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ನಿಜಕ್ಕೂ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಕೆಲಸವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಕನ ಪರೀಕ್ಷೆಯೇ ನಡೆದು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು ಪಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆ ಇಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಾಸ್ತ್ರವಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆದಿದೆ.

‘ಸಂಪಾದನೆ ವಿಭಾಗ’ ಹಲವಾರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ, ಪಾಠಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ, ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪೀಠಿಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು, ಕವಿಯ ಕಾಲ, ದೇಶ, ಕೃತಿಗಳ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ, ಅವುಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಅಗತ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪಣಿವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಗದ್ಯಾನುವಾದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅರ್ಥಕೋಶವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಾಚ್ಯ ಸಂಶೋಧನಾಲಯದ ಅಂಗವಾಗಿದ್ದಾಗ ಹೊರತಂದಿರುವ ೪೦ ಗ್ರಂಥಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಚ್ಯ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ೩೩ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರತರಲು ಸಂಸ್ಥೆ ಸತತವಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದುವರೆಗೂ ಸಂಪಾದನೆ ವಿಭಾಗದ ಸಂಶೋಧನ ಸಹಾಯಕರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾಗಿರುವ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಗಿನವರೂ ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲೇ ಉಳಿದು ಸಾಮಾನ್ಯರ ಕೈಗೆಟುಕದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸರ್ವರ ಸ್ವತ್ತಾಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವೂ ತೀವ್ರಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಸಂಪಾದನ ವಿಭಾಗ ಸಂಕಲಿತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಹೊರತರುವಲ್ಲಿಯೂ ಗಮನ ಹರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ಪರಂಪರೆಯುಳ್ಳ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಿಂಹಾವಲೋಕನ ಮಾಡುವಂತಹ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಸಂಕಲನಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ವಿವಿಧ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳು ಆಯಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಬಯಸುವವರಿಗೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದೂ ಸಂಪಾದನ ವಿಭಾಗದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಹೊಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಬಂಧುವರ್ಮನ ಹರಿವಂಶಾಭ್ಯುದಯಂ ಎಂಬ ಈ ಪ್ರಕಟಿತ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಸಂಪಾದನ ವಿಭಾಗದ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎಸ್. ಸಣ್ಣಯ್ಯ ಅವರಿಗೂ ಇದನ್ನು ಅಚ್ಚುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ‘ಮಿತ್ರ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್’ ಅವರಿಗೂ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳು.

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ — ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕ

ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು — ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ

ವಿಭಾಗ ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಜೈನ ಕವಿಗಳ ಕೊಡುಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಗುಣದಲ್ಲಿಯೂ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಹಿರಿದಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಜೈನರೇ ಮೊದಲಿಗರು. ಪಂಪ–ಪೊನ್ನ–ರನ್ನ–ಇವರು ರತ್ನತ್ರಯರೆಂದೂ ಜಿನಸಮಯದೀಪಕರೆಂದೂ ಪುರಸ್ಕೃತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಪೊನ್ನ ರನ್ನ ಜನ್ನರು ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೆಂದೂ ಖ್ಯಾತಿವೆತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಕಾವ್ಯಧರ್ಮವನ್ನೂ ಮೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರುವವನು ಕ್ರಿ.ಶ. ಸುಮಾರು ೧೨೦೦ರಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂಧುವರ್ಮ. ಈತನು ವೈಶ್ಯೋತ್ತಮನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಜೈನಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅಮರನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಬಂಧುವರ್ಮ ಜೀವಸಂಬೋಧನೆ ಮತ್ತು ಹರಿವಂಶಾಭ್ಯುದಯ ಎಂಬೆರಡು ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಜೀವಸಂಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಜೀವನನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿ ಜೈನಮತದ ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಜೀವಸಂಬೋಧನೆ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯ ಮದರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ವತಿಯಿಂದ ಈಗಾಗಲೇ ಅಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಹರಿವಂಶಾಭ್ಯುದಯದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಆಶ್ವಾಸಗಳಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರನಾದ ನೇಮಿನಾಥನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಬಂಧುವರ್ಮನಿಗಿಂತ ಹಿಂದೆ ಒಂದನೆಯ ಗುಣವರ್ಮ, ಚಾವುಂಡರಾಯ, ಕರ್ಣಪಾರ್ಯ, ನೇಮಿಚಂದ್ರ–ಇವರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನೇಮಿನಾಥನ ಚರಿತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣವರ್ಮನ ಹರಿವಂಶಪುರಾಣ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲ. ಚಾವುಂಡರಾಯನ ತ್ರಿಷಷ್ಟಿಲಕ್ಷಣಮಹಾಪುರಾಣ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಅಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲ. ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನ ನೇಮಿನಾಥಪುರಾಣ, ನೇಮಿಚಂದ್ರನ ಅರ್ಧನೇಮಿಪುರಾಣ ಈಗಾಗಲೇ ಅಚ್ಚಾಗಿವೆ.

ಬಂಧುವರ್ಮನ ತರುವಾಯ ಬಂದ ಕ್ರಿ. ಶ ೧೨೫೪ ರಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾಬಲಕವಿ, ಕ್ರಿ ಶ ೧೫೦೮ರಲ್ಲಿದ್ದ ಮಂಗರಸ, ಕ್ರಿ. ಶ ೧೫೫೦ರಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾಳ್ವ–ಇವರು ನೇಮಿನಾಥ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾಬಲಕವಿಯ ನೇಮಿನಾಥಪುರಾಣ, ಸಾಳ್ವನ ಭಾರತ ಅಥವಾ ನೇಮೀಶ್ವರ ಚರಿತ್ರೆ ಇನ್ನೂ ಅಚ್ಚಾಗಿಲ್ಲ. ಮಂಗರಸನ ನೇಮಿಜಿನೇಶ ಸಂಗತಿ ಹಿಂದೆಯೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ.

ನೇಮಿನಾಥನನ್ನು ಕುರಿತು ಕನ್ನಡ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕೃತಿಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿವೆ. ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ತೀರ್ಥಂಕರರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಈ ನೇಮಿತೀರ್ಥಂಕರರ ಮೇಲೆ ಅಪಾರವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ಜನಪ್ರಿಯತೆಗೆ ನೇಮಿನಾಥನ ಸುತ್ತ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುವ ವೈಷ್ಣವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹರಿವಂಶ ಕುರುವಂಶಗಳ ಕಥೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ನೇಮಿನಾಥ ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಹರಿವಂಶಪುರಾಣವೆಂಬ ಪರ್ಯಾಯನಾಮವೂ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದೆ. ವೈದಿಕ ಮತದ ಪ್ರಕಾರ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯವಂಶ ಚಂದ್ರವಂಶಗಳೆಂಬ ಎರಡೇ ರಾಜವಂಶಗಳಿದ್ದರೆ ಜೈನಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪುರು, ನಾಥ, ಉಗ್ರ, ಹರಿ ಮತ್ತು ಕುರು ಎಂಬ ಐದು ವಂಶಗಳಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಜಿನ ತೀರ್ಥಂಕರರೂ ಈ ಐದು ವಂಶಗಳಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿದವರು. ಅವರಲ್ಲಿ ನೇಮಿನಾಥ ಹರಿವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ನೇಮಿನಾಥನ ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಹರಿವಂಶಪುರಾಣವೆಂಬ ಹೆಸರು ಹೆಚ್ಚು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಬಂಧುವರ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಕವಿ. ಚಂಪೂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಈತನ ಕಾವ್ಯಗಳು ಪ್ರೌಢವಾಗಿವೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಪಂಪನ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಈತನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾವ್ಯಧರ್ಮವನ್ನೂ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬಂಧುವರ್ಮನ ಬಗೆಗೆ ಕ್ರಿ ಶ ೧೩೩೧ರಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಗರಾಜ–

ಕವಿಕುಳಜ ಬಂಧುವರ್ಮಂ
ಕವಿತಾಮಯದೆ ಕವಿಗಳೆಂಬ ವರೆಲ್ಲಂ
ಧಿಮಿಟ್ಟಿ ಪರ್ಣ ತಿಳುಗುವ
ರವಿಯಿಂ ಬಳಿಸಿರ್ಪ ಬಹಳ ಭಗಣಂಗಳವೊಲ್

ಈ ರೀತಿ ಹೇಳಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಉತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆ ಇದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಈ ಹೇಳಿಕೆ ತೀರ ನಿರಾಧಾರವಾದುದೇನೂ ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಈತನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಓದಿದಾಗ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಂಧುವರ್ಮನಿಗಿಂತ ಹಿಂದಿನ ನೇಮಿನಾಥಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ನಿಬಂಧವೊಂದು ಈಗಾಗಲೇ ಹೊರಬಂದಿದೆ. ಈತನ ಹರಿವಂಶಾಭ್ಯುದಯ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವವರಿಗೆ, ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಸುವವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಪ್ರೌಢಕಾವ್ಯ ಕನ್ನಡ ಜನತೆಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಮೈಸೂರು | ಎನ್. ಬಸವಾರಾಧ್ಯ
೧-೬-೧೯೭೪ | ವಿಭಾಗ ಸಂಪಾದಕ

ವಿಷಯ ಸೂಚಿ

ಮುನ್ನುಡಿ
ವಿಭಾಗ ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು
ಪೀಠಿಕೆ
೧ ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ–ಹರಿವಂಶ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಕಥೆ
೨ ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ– ವಸುದೇವನ ದೇಶತ್ಯಾಗ
೩ ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ– ಚಾರುದತ್ತ ಚರಿತ
೪ ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ– ಚಾರುದತ್ತನ ಧನಾರ್ಜನೆ
೫ ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸಂ– ವಸುದೇವನು ಗಾಂಧರ್ವದತ್ತೆ, ರೋಹಿಣಿ ಮತ್ತು ದೇವಕಿಯರನ್ನು ವರಿಸಿದುದು, ಬಲದೇವೋತ್ಪತ್ತಿ, ಕಂಸವೃತ್ತಾಂತ
೬ ಷಷ್ಠಾಶ್ವಾಸಂ– ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲ್ಯ, ಕಂಸಮರಣ, ಶಿಶುಪಾಲವಧೆ
೭ ಸಪ್ತಮಾಶ್ವಾಸಂ–ರುಕ್ಮಿಣೀ ವಿವಾಹ
೮ ಅಷ್ಟಮಾಶ್ವಾಸಂ– ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಬಾಲ್ಯ, ಯೌವನ
೯ ನವಮಾಶ್ವಾಸಂ– ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ಮುಂತಾದವರ ವಿವಾಹ, ನೇಮಿಯ ಜನನ
೧೦ ದಶಮಾಶ್ವಾಸಂ– ಕೌರವ ಪಾಂಡವ ವೃತ್ತಾಂತ
೧೧ ಏಕಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ– ಪಾಂಡವರ ವನವಾಸ, ಜರಾಸಂಧನ ಯುದ್ಧಪ್ರಕರಣ
೧೨ ದ್ವಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ– ನಾರಾಯಣ ವಿಜಯ
೧೩ ತ್ರಯೋದಶಾಶ್ವಾಸಂ– ನೇಮಿಯ ದೀಕ್ಷಾಗ್ರಹಣ
೧೪ ಚತುರ್ದಶಾಶ್ವಾಸಂ– ಕೃಷ್ಣನ ಮರಣ, ನೇಮಿಭಟ್ಟಾರಕರ ಮುಕ್ತಿ
ಪದ್ಯಗಳ ಅಕಾರಾದಿ
ಅರ್ಥಕೋಶ
ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಕೋಶ
ಪಾಠಾಂತರಗಳು
ಒಪ್ಪೋಲೆ

ಪೀಠಿಕೆ

ಕವಿಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರ

ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ತೀರ್ಥಂಕರ ಜೈನಪುರಾಣವನ್ನೂ ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಜೀವಸಂಬೋಧನೆ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಚಂಪೂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿರುವ ಬಂಧುವರ್ಮನು ಕ್ರಿ. ಶ. ಸು ೧೨೦೦ರಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಈತನು ತನ್ನ ಹಿಂದಣ ಯಾವ ಕವಿಗಳನ್ನೂ ಸ್ತುತಿಸಿಲ್ಲ; ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ವಿಷಯಗಳನ್ನೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಜೀವಸಂಬೋಧನೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಸುತ ವೈಶ್ಯೋತ್ತಮ ಬಂಧುವರ್ಮ' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೊರತು ಈತನ ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳೂ ತಿಳಿದುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಬಂಧುವರ್ಮನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರುವ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವನೆಂದರೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ಸು ೧೨೩೫ರಲ್ಲಿ ಕಾಲವಿಟ್ಟ ಈತನು ತನ್ನ ಶಾಂತೀಶ್ವರಪುರಾಣದಲ್ಲಿ:

ಜಿನಸಮಯಪ್ರಕಾಶ ಕೃತಿಸತ್ಕವಿಪುಂಗವನ ಪೆಂಪುವೆತ್ತ ಪೊ
ನ್ನನ ಕವಿನಾಗಚಂದ್ರನ ನಿಗೆಯ್ದ ರನ್ನನ ನೊಂದ ಬಂಧುವ
ರ್ಮನ ಬಿಂದನೇಮಿಚಂದ್ರನ ಜಗನ್ನುತ ಜನ್ನನ ರಂಜಿಪಗ್ಗಳ
ಯ್ಯನ ಕೃತಿಸೌಂದರೀ ಸುಬುಗಮಾಗಮ ಕೀರ್ತಿ ಯಿದ್ದೇರು ಕಾವ್ಯದೊಳ್

ಎಂಬ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ 'ನೊಂದ ಬಂಧುವರ್ಮ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂದೆ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೩೧ರಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಗರಾಜನು ತನ್ನ ಪುಣ್ಯಾಸ್ರವದಲ್ಲಿ:

ಕವಿಗಳೊಳ್ ಬಂಧುವರ್ಮನ
ಕವಿ ವರ್ಗಳ ಮುಂದೆ ಕವಿಗಳೆಂಬವರಿಲ್ಲಂ
ಛವಿಪ್ರ ವರ್ಗದ ತೊಳಗುವ
ರವಿಯುಂ ಬಳಿ ಕಿರ್ದು ಚಿಹ್ನದಗಣಗಳಾಪೊಲ್

ಎಂದು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಅನಂತರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೫೦೮ರಲ್ಲಿದ್ದ ಮಂಗರಸನು ತನ್ನ ನೇಮಿಜಿನೇಶಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ:

ಬಂಧುರ ಬರುತಿಯ ವಿದುವಕವನು ಕೃತಿ
ಬಂದನಡಿಯೊಳಗೆ ಸೇರಿಸಿದ
ಬಂಧುವರ್ಮನು ನೆನೆದು ನೇಮಿಚರಿತವ

ಬಂದು ಪ ನಾನು ಸಿರು ಪಿಸು

ಎಂದು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕ್ರಿಶ ೧೫೦೮ರಲ್ಲಿದ್ದ ಮಂಗರಸನು ಮಂಗರಸನು ತನ್ನ ನೇಮಿ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ:
ಬಂಧುರ ನಬರತ ಧು ಘಪ ಪಶು ಪನು ಕೃತಿ
ಬಂಧು ಸದ್ಗುಣಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದು
ಬಂಧು ಪವನ್ನು ನಿಸಿದು ನೇಮಿ ಚರಿತ್ರ
ಬಂಧು ಪ ನಾನು ಸಿರು ಪಿಸು

ಎಂದು ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕ್ರಿ. ಶ. ಸು. ೧೨೩೫ರಲ್ಲಿದ್ದ ಕಮಲಭವನು 'ಸುದು ಬಂಧು ಪರ್ವ' ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಬಂಧು ಪರ್ವನು ಈತನಿಗಿಂತ ಹಿಂದಿನವನು ಇದ್ದವನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಎಷ್ಟು ಹಿಂದಿನವನು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಏಕೆಂದರೆ. ಈತನು ತನ್ನ ಹಿಂದಣ ಕವಿಗಳಾರನ್ನೂ ಹೆಸರಿಸಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಲವು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಸು. ೧೧೪೦ರಲ್ಲಿದ್ದ ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನ ನೇಮಿನಾಥಪುರಾಣವನ್ನೂ ಅನುಸರಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ ಈ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಈಚೆಗಿದ್ದವನು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಈತನ ಕಾಲವನ್ನು ೧೧೪೦ರಿಂದ ೧೨೩೫ರ ಒಳಗೆ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ, ಕವಿಚರಿತೆಕಾರರು ಹೇಳಿರುವ ಸು. ೧೨೦೦ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಬಂಧು ಪರ್ವನು ಇತರ ಕವಿಗಳಂತೆ ಯಾವ ರಾಜರ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಾಗಲಿ ಇದ್ದುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈತನು ನೇಮಿಜಿನೇಶ್ವರರು, ಸಿದ್ಧರು, ಬುಧರು, ಸಾಧುಗಳು, ಯಕ್ಷ ಯಕ್ಷಿಯರುಗಳನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿ, ಸರಸ್ವತಿಯು ತನ್ನ 'ವಕ್ತ್ರಮಳ ಕಮಲ ಕಾಂಚನ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ನಿಲಸಿರ್ಕೆ ಮನೋನುರಾಗದಿಂ' ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸುಕೃತಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ ಆದರೆ ಬಂಧು ಪರ್ವನು ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣದುಳ್ಳವಟ್ಟರೆ ಪೇಳ್ವುದಲ್ಲದೆ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ ಕಬ್ಬಮ ಬಿಟ್ಟಿ ಪೇಳ್ವುದೇ, ಮಿಸುಪ್ಪ ಕಬ್ಬಿಗರ್ ಪೇಳ್ದೊಲೆ ಲಲಿತಿಯಿದಂ ಬರಿ ಬರಿ ದೋಷಗಳಂ ಕಿಡಿಸುವಂತೆ ತಾಳೊಳು ಪುಗಿರೆ, ಸೊಮ್ಮುವಟ್ಟ ಬೆಗ್ಗಿಯುದಂ ಗನ್ನಡಗಬ್ಬಮೆಂಬ ತಿಗುಳ್ಚುವ ಬಿಸನೀಕೆ ಮುಟ್ಟವಿರಲಾಗದು' ಮಂಗಳವಾದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಕುಕವಿಗಳನ್ನು ತೆಗಳಿದ್ದಾನೆ. ತಾನು

ರಸದಿಂ ಬಿನ್ನಣದುಳ್ಳ ಕಡೆ ಪದ ಮಾರ್ಗವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂ ಮಾಪೆ ರಂ
ಜಿಸಿ ಪತ್ತಿರ್ದಣಿ ಮಾತು ಬಲ್ಲರಿರ್ದಿದಲ್ಲ ಯಾಂ ಜನಂ ನಾಡೆ ಬಿ
ಕ್ಕಸಪಪ್ಪಂತುವಿದಲ್ಲದೆ ಸಾಲ್ವುದು ಜಗಕ್ಕೆ ಯಿಂತು ಮಿಲಲ್ ಬೇಳ್ವೆಸಿಂ
ದು ಸುರುಲ್ ಕಬ್ಬಿಗರ್ ಇಣ್ಣದಯು ಮಿದಂ ನಾಂ ಪೇಳ್ವೆಂ ಮಹಾಕಾವ್ಯಮಂ

ಎಂದು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಿದ್ದರೂ ಈತನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಓದಿದವರಿಗೆ ಇದರ ಸಾರ್ಥಕತೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಇದೆ. ಅನ್ನಿಸದಿರಲಾರದು.

ಬಂಧುವರ್ಮನು ಜೀವಸಂಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ:

> ಅನುಪಮ ಕಾವ್ಯಬಂಧದೊಳಮಿಲ್ಲದ ಸಂಜಡಿಸಿಂದು ಪಾಪಕ
> ರ್ಮನ ದೆಸೆಯಿಂದಲ್ಲೆಸೆದು ಪ್ರಸಿದ್ಧತೆ ತಪ್ಪಿದ ಸೆಯ್ದು ಕಾವ್ಯಕೋ
> ರನನಾದೀಪಿಸಿದು ವಾಣಿಯು ಸರಸ್ವತಿ ಬಂದು ಬಂಧುವ
> ರ್ಮನ ಮುಖಪದ್ಮದೊಳ್ ನೆಲಸಿನಿಂದ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿರ್ಪಳಾಗದೆ

ಎಂದು ತನ್ನ ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಸರಸ್ವತಿ ತನ್ನಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನಳಾಗಿದ್ದಾಳೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಮಾತಿನ ಯಥಾರ್ಥತೆಗೆ ಈತನ ಕಾವ್ಯಗಳೇ ಸಾಕ್ಷೀಭೂತವಾಗಿವೆ. ಕವಿಯ ಹರಿವಂಶಾಭ್ಯುದಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಪಾರ್ಯನಿಂದ ಉಪಕೃತನಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬಂದರೂ ಜೀವಸಂಬೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯವನ್ನೂ ಆಧರಿಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಜೀವಸಂಬೋಧನೆ: ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಜೀವವನ್ನು ಕುರಿತು ಬೋಧಿಸುವ ಜೈನ ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯಿದೆ, ಇದರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದು ಕವಿಯ ಹೃದಯದ ಪರಿಪಕ್ವತೆ: ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡ ಆತನ ಮನಸ್ಸು. ಎಲ್ಲಿ ದ್ವಾದಶಾನುಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆ ಮಾಡಿದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜೈನಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಾವುವೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಣುವುದು ಕೇವಲ ಮಾನವಧರ್ಮ. ಇದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ಜನರೂ ಇದನ್ನು ಮೆಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಪದಬಂಧವು ಲಲಿತವಾಗಿಯೂ ದೇಶೀಯ ಶಬ್ದಗಳಿಂದಲೂ ಕೂಡಿರುವುದು. ಈತನು ನೀತಿವೈರಾಗ್ಯಬೋಧಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಧರ್ಮಪ್ರತಿಪಾದನೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ತುಂಬ ಸೊಗಸಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಹೋಗಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಆ ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮನುಜರನ್ನು ಧರ್ಮದತ್ತ ಸೆಳೆಯುವುದು ಮಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನೂ ತಾರದೆ. ತಕ್ಕಷ್ಟನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಚೊಕ್ಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಸಮರ್ಥ, ಪ್ರೌಢಿಮೆ, ಸರಳತೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ: ಕವಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಗೌರವ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹರಿವಂಶಾಭ್ಯುದಯ:

ಈಗ ದೊರೆತಿರುವ ಕನ್ನಡ ನೇಮಿನಾಥಚರಿತೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಹರಿವಂಶಾಭ್ಯುದಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಕೃತಿಯೇ ಬಂಧುವರ್ಮನದು ಆಗಿದೆ. ಕರ್ಣಪಾರ್ಯ, ನೇಮಿಚಂದ್ರರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ನೇಮಿನಾಥಪುರಾಣ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರೂ ಅವರನ್ನನುಸರಿಸದ ಬಂಧುವರ್ಮನು ತನ್ನ

ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವೈಷ್ಣವತೀರ್ಥನನ್ನು ಪರಿದಿದ್ದಾನೆ. ನೇಮಿನಾಥನು ಹರಿವಂಶೋದ್ಭವನಾದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಹರಿವಂಶಾಭ್ಯುದಯ ಎಂಬ ಹೆಸರು ನಿಟ್ಟಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಈ ಕೃತಿಯು ಚಂಪೂ ಕೃತಿಯಾಗಿದ್ದು ೧೪ ಆಶ್ವಾಸಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕವಿ ಗದ್ಯಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮಸಮವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಉತ್ತಮ ವರ್ಣನೆಗಳಿಂದ ಕಾವ್ಯದ ಸೊಗಸನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ನೇಮಿನಾಥನ ಕಥಾಭಾಗ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ಬರುವ ಹರಿವಂಶ ಕುರುವಂಶಗಳ ಹಾಗೂ ಚಾರುದತ್ತ ಪ್ರಕರಣದ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

ಕಥಾಸಾರ

ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ:

ಭರತಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಗಧದೇಶವು ಸಕಲ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಿತು. ಇದರ ರಾಜಧಾನಿ ರಾಜಗೃಹ. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಣಿಕ ಮಹಾರಾಜನು ರಾಣಿ ಚೇಳಿನಿಯೊಡನೆ ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ರಾಜದಂಪತಿಗಳು ಓಲಗದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಋಷಿನಿವೇದಕನು ಬಂದು ಉದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿ ಮರಗಳು ಹೂಬಿಟ್ಟು ಪಕ್ಷಿಗಳು ನಲಿದಾಡುವುದನ್ನು ರಾಜನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು.

ರಾಜನು ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನೋಡಿ ವಿಪುಳಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವರ್ಧಮಾನಭಟ್ಟಾರಕರ ಸಮವಸರಣವು ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದನು. ಕೂಡಲೇ ಆತನು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಏಳಡಿ ನಡೆದು ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಪಟ್ಟಗಜೇಂದ್ರವನ್ನೇರಿ ವರ್ಧಮಾನಭಟ್ಟಾರಕನ ಅಷ್ಟವಿಧಾರ್ಚನೆಯಿಂದ ಪೂಜಿಸಿ ಹರಿವಂಶದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡನು.

ಭಟ್ಟಾರಕರು ಆ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಆದಿಭಟ್ಟಾರಕನು ಇಕ್ಷ್ವಾಕುವಂಶ, ಉಗ್ರವಂಶ, ಕುರುವಂಶ, ನಾಥವಂಶ, ಭೋಜವಂಶವೆಂಬ ಐದು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವಂಶಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಮುಂದೆ ಹತ್ತನೆಯ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಧರ ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನಾಳುವ ಹರಿವರ್ಷವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣದ ಪ್ರಭಂಜನನೆಂಬ ಅರಸನಿಗೂ ಮೃಗಾಂಕುವೆಂಬ ಅರಸಿಗೂ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಹುಟ್ಟಿದನು. ಆತನು ಯೌವನನಾದ ಮೇಲೆ ವಜ್ರಚಾಪನೆಂಬ ಖೇಚರನ ಮಗಳು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಈ ದಂಪತಿಗಳು ಸುಖವಾಗಿರಲು, ಈತನ ಪೂರ್ವಭವವೈರಿಯಾದ ಚಿತ್ರಾಂಗದೇವನು ಅವರನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಲೋಸುಗ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ನಡೆದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನ ಪೂರ್ವಜನ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತನಾಗಿದ್ದ ಸೂರ್ಯಪ್ರಭನು ತಪ್ಪಿಸಿಹೋದನು.

ಸೂರ್ಯಪ್ರಭನು ಭೋಜವಂಶದ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಯೆಂಬ ರಾಜನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದಿರಲು ಆತನಿಗೆ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲೆಯರನ್ನು ಹಿರಿಯ ಮಗ ಮತ್ತು ಹಿರಿಯ ಸೊಸೆಯರೆಂದು ಹೇಳಿ ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಕೀರ್ತಿಯು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ತಾನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಡೆದನು.

ಹರಿವಂಶದವನಾದ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯನು ಭೋಜವಂಶಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾದುದರಿಂದ ಈ ವಂಶಕ್ಕೆ ಹರಿವಂಶವೆಂಬ ಹೆಸರಾಯಿತು. ಈತನಿಗೆ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನಿಗೆ ಹರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಮುಂದೆ ಈ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಮಹಾಗಿರಿ, ಹಿಮಗಿರಿ, ವಸುಗಿರಿ, ನೀಲಗಿರಿ–

ಮಿೞದಲಾದು ರಾಜರು ರಾಜ್ಯವಾಳಿದರು. ಶ ೞು ಷಿರಸಿಂಬರ ಸನು ಸ ೞೂರ್ಯಪ್ರಬದಿೞವಾಯ ತ್ತಾದ ತ ನ್ನ ಪತಿಕ್ಕಿ ಸ ೞೂರ್ಯ ತ್ತುರ ವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯಾ ಗಿ ಮ ಾಡಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯ ವಾಳು ತ್ತಿದ್ದ ನು. ಈತ ನ ಮ ಗ ಅಧ್ವಜಲ ವೃಷ್ಣಿಗೆ ಸು.ಬದ್ರೆಯ ಯಂಬ ವಳು ಪುತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಳು. ಈ ದ ಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಸ ಮ ದ್ರ ವಿಜಯ ನೇ ಮೊದಲಾದ ಹ ತ್ತುಜನ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೂ ಕೊನೆಯ ಲ್ಲಿ ಕುಂತಿ, ಮ ಾದ್ರಿ ಯೆ ಯಿಬ್ಬರು ಹೆ ಣ್ಣು ಮ ಕ್ಕಳೂ ಹು ಟ್ಟಿದರು.

ಅಂಧಕ ವೃಷ್ಣಿಯು .ದು ಮ ಶ್ರ್ ವಣ ದಿಂದ ಸ ಂಸಾರ ವಿಮು ಖನಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆಯ ನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಸ ಮುದ್ರ ವಿಜಯ ನು ಸ ಕಲ ವೈ.ಭವದಿಂದ ರಾಜ್ಯ.ಭಾರ ಮ ಾಡು ತ್ತಿದ್ದ ನು. ಎಲ್ಲ ರಿಗಿಂತ ಕಿರಿಯ ನದ ವಸುದೇವನು ಅಕ್ಷ ರಾ ಭ್ಯಾಸಾದಿ ಚತುಷ್ಷಷ್ಠಿ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ ರಿಣತನಾಗಿ,ಪ ರಾಕ್ರ ಮ ರು ೂ ಸು ರು ಪು ೂ ಆಗಿ ಶೋ.ಬಿಸಿದನು.ಆತ ನನ್ನು ನೋಡಿದ ಕ ಣ್ಣಾಳು ಸ.ಫಲವೆನ್ನು ವಂತಿದ್ದ ಆತ ನ ರ ೂಪು ಸೌಬಗು ಗಳಿಗೆ ಪು ರಸ್ತ್ರೀಯರು ಮ ಾರುಹೋದರು. ಸ್ತ್ರೀಯ ರ ಮ ನೋವ್ಯಥೆಯ ನ್ನು ಪುರ ಗಂಡ ಶುರ ಜನರು ಸ ಮ ದ್ರ ವಿಜಯ ನು ದೇವನು ಹೆ ೞರಗ್ಗಿರು ೂ ಹೆ ೞಗದಂತೆ ಮ ಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚ ಯಿಸಿದನು.

ದ್ವಿತೀಯ ಾಶ್ವಾಸ ಂ:

ಸ ಮ ದ್ರ ವಿಜಯ ನು ಉಪಾಯ ಾಂತರ ದಿಂದ ತ ಮ್ಮ ವ ಸು ದೇವ ನು ಸು ಖವಾಗಿರ ಲು ತ ಮ್ಮ ವ ಸು ದೇವ ನನ್ನ ನ ಂದನ ವನ ದಲ್ಲಿರು ವಂತೆ ಮ ಾಡಿದ ನು. ಆ ವ ನದಲ್ಲಿ ವ ಸು ದೇವ ನ ಸು ಖವಾಗಿರ ಲು ಒಂದು ದಿನ ಆತ ನು ಪರಿಚಾರ ಕೊಬ್ಬಳಿಂದ ತಾನು ಬಂಧ ನದಲ್ಲಿರು ವುದನ್ನರಿತ ನ. ಅಣ್ಣನ ತ ನ್ನನ್ನು ಈ ರೀತಿಯ ಲ್ಲಿರಿಸಿದ ಕ್ಕಾ ಗಿ ತೀವ್ರ ವ್ಯಥೆ ೞಂಡು ಆತ ನು ದೇಶಾತ್ಯಾ ಗ ಮಾಡ ಬಯ ಸಿದನು. ಮ ಂತ್ರ ಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ನೆಪ ದಿಂದ ಪರೇತವ ನಕ್ಕೆ ಹೋದ ವಸು ದೇವನು ಜೊತೆಯ ಲ್ಲಿದವರನ್ನು ದ ೂರ ದಲ್ಲಿಸಿದ ನು. ವಸು ದೇವನು ಅಗ್ನಿ ಪ್ರವೇಶ ಮ ಾಡಿದ ನೆಂದೇ ಬಗೆದ ದಾರಿಕ ವಲ್ಲಭ ಕರು ದುಃಖಿತರಾಗಿ ಈ ವಿಷ ಯ ವನ್ನು ಸ ಮ ದ್ರ ವಿಜಯ ನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಇತ್ತ ಮ ರಣ್ಣ ಕು ಳಿತದ ವ ಸು ದೇವನು ಬಿಲ ಗಾಗು ತ್ತಲೆ ಮ ರದಿಂದ ಳಿದು ಕುಕ್ಕುಟ ಗ್ರಾ ಮ ಕ್ಕೆ ಬಂದ ನು. ಅಲ್ಲಿ ಕು ಯಕಾರ ನೊಬ್ಬನ ಆತಿಥ್ಯ ವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪ ಥು ಪು ರ ವ ವನ್ನು ಹೆ ೞಗಲ ಾಡಿಕ ಕ್ಕುತ್ತಿರಲು ಸ ೞೂರ್ಯ ಪು ರದಿಂದ ಬಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮ ಣನೊಬ್ಬನಿಂದ ವ ಸು ದೇವ ಅಗ್ನಿ ಪ್ರ ವೇಶ ಮ ಾಡಿದ ನೆಂಬ ದನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ತ ನಗೆ ದೇಶ ತ್ಯಾ ಗ ಮ ಾಡಲು ದಾರಿ ಸು ಗಮ ವಾಯಿತೆಂದು ಬಗೆದು ವ ಸು ದೇವ ನು ಪು ರುಣ ಪು ೞಗಿ ವಿಜಯ ಖೇಡವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದ ನು. ಅಲ್ಲಿ ನ ಹೆ ೞರು ವಳಿಯ ದ ಅಶ್ವತ್ಥ ದ ವೃಕ್ಷದ ಕೆಳ ಗೆ ವಿಶ್ರ ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳು ತ್ತಿರಲು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಘಟ್ಟ ವಳ್ಳ ನಿಂದ ಜಿತಶತ್ರು ಮ ಹಾರಾಜನ ಮ ಕ್ಕ ದೇವ ನಸ್ವರಿಯ ಯರಕ್ಕೆ ಹೆ ೞಗಿ ಗೀತ ನಾಟ್ಯ ಗಳಿಂದ ಇಬ್ಬರ ನ್ನೂ ಗೆದ್ದ ಅರ್ಧ ರಾಜ್ಯ ವನ್ನು ಪಡೆದು ಸು ಖವಾಗಿದ್ದ ನು. ವಿಜಯ ರು ಗ.ರ್ಭವತಿಯ ಾಗಿ ಮ ಗನನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಆತನಿಗೆ ಕ ್ರೂರನೆಂದು ಹೆ ಸರಿಟ್ಟ ರು.

ಹೀಗಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ವಸು ದೇವ ನು ಕೇಳು ಮ ಾನುಷಿ ಸ್ತ್ರೀ ವಶ ವಾಗಿರು ವುದನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದನು. ಕ ೞೂಡಲೆ ಆತ ನು ಹೆ ಂಡರಿಗೆ ಬಳಿಯ ನಟ್ಟ ವನೆಂದು ಬರೆದಿರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಂದ ಹೊರಟು ಬಂದು ಸರೋವರ ದಲ್ಲಿ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದು ವಿಶ್ರ ಮಿಸಿ ಮು ಂದ ವ ಡೆದನು. ದಾರಿಯ ಲ್ಲಿ ಮ ಾಡಿದ

ಆಸಿರಿಯನ್ನ ಹದ್ದಕ್ಕೆ ತಿಂದು ಆಕಾಶಕ್ಕೇರಿ ಹೋಗಿ ಶಾಲ್ಮಲಿದತ್ತೆಯನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು. ವಸುದೇವನೂ ಶಾಲ್ಮಲಿದತ್ತೆಯನ್ನ ಮಲಗಿರಲು ಪೂರ್ವದ ವೈರಿಯಾದ ಅಶನಿವೇಗನು ವಸುದೇವನನ್ನ ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ನಿದ್ರೆಯಿಂದೆಚ್ಚೆತ್ತ ಶಾಲ್ಮಲಿದತ್ತೆಯು ಅಶನಿವೇಗನನ್ನ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದಳು. ಇದರಿಂದ ಭಯಗೊಂಡ ಅಶನಿವೇಗನು ವಸುದೇವನನ್ನ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿದನು. ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ವಸುದೇವನನ್ನ ಶಾಲ್ಮಲಿದತ್ತೆಯು ಹಿಡಿದು ತರುತ್ತಿರಲು ದಾದಿಪತಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಹೋದಳು. ಆ ದೇವತೆಯು ವಸುದೇವನನ್ನ ಚಂಪಾಪುರದ ಬಹಿರುದ್ಯಾನವನದಲ್ಲಿಳಿಸಿದಳು. ಎಚ್ಚರಗೊಂಡ ವಸುದೇವನು ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಳನ ಮಾಡಿ ಪಟ್ಟಣವನ್ನ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಜಿನಪೂಜೆಯನ್ನ ಮಾಡಿದನು.

ತೃತೀಯ ಆಶ್ವಾಸಂ:

ವಸುದೇವನು ಜಿನದೇವಾಲಯದ ಮುಂದಣ ವಿಶಾಲ ಪಟ್ಟಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧರ್ವಾಚಾರ್ಯರನ್ನ ಕಂಡನು. ಹಲವು ಜನ ಶಿಷ್ಯರಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಬಂದ ವಸುದೇವನ ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನ ಗುರುತಿಸಿದ ಗಾಂಧರ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಆತನನ್ನ ಕರೆದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದರು. ವಸುದೇವನು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹಲವರು ವೀಣಾವಾದ್ಯಗಳನ್ನ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತಿರಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಕೇಳಿದನು, ಆಗ ಗಾಂಧರ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಆ ಪಟ್ಟಣದ ರಾಜ ಚಾರುದತ್ತನ ಮಗಳು ವೀಣಾವಾದ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದವನನ್ನಲ್ಲದೆ ಮದುವೆಯಾಗೆನೆಂದಿರುವುದನ್ನ ಹೇಳಿ, ಚಾರುದತ್ತನ ಪೂರ್ವವೃತ್ತಾಂತವನ್ನ ತಿಳಿಸಿದರು.

ಚಂಪಾನಗರದ ರಾಜ ವಿಮಲವಾಹನ. ಅಲ್ಲಿಯ ವರ್ತಕ ಭಾನುದತ್ತಸೆಟ್ಟಿ. ಆ ಸೆಟ್ಟಿಯ ಹೆಂಡತಿ ದೇವಿಲೆ ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಚಿಂತೆಯಿಂದ ದೇವಿಲೆಯು ಒಂದು ದಿನ ಚಾರುಮುನಿಗಳನ್ನ ಕಂಡು ತನಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲವೇ ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು. ಮುನಿಗಳು ಮಹಾಪುರುಷನಾದ ಪುತ್ರನು ಹುಟ್ಟುವನೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅದರಂತೆಯೇ ಆಕೆಯು ಮಗನನ್ನ ಪಡೆದಳು.

ಚಾರುಗಳ ಆದೇಶದಂತೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನಿಗೆ ಚಾರುದತ್ತನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು. ಆತನು ಬೆಳೆದು ರೂಪ ಯೌವನಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಶೋಭಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದ ಅಮರಪರ್ವತವೆಂಬ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಯಮಂಧರ ಕೇವಲಿಗಳು ಯಾತ್ರೆ ಬಂದರು. ಭಾನುದತ್ತ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಕಾಣಲು ನಡೆದನು. ಆತನು ಚಾರುದತ್ತನನ್ನ ರಜತವಾಲುಕ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಸುಗಂಧಪುಷ್ಪಗಳನ್ನ ಮಿತ್ರರೊಡನೆ ಹೋಗಿ ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿಕಳುಹಿದನು. ಅದರಂತೆ ನದಿಯ ದಡವನ್ನ ಸೇರಿದ ಚಾರುದತ್ತನು ನಾನಾ ವಿಧ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನ ತಿರಿದು ತಮ್ಮಯ್ಯನಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ತಾನು ನದಿಯ ರಮ್ಯತೆಗೆ ಮನಸೋತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿದನು. 'ಇಂತಹ ಸುಂದರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನ ಬಿಟ್ಟು ನಗರದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವ ಭಾಗ್ಯವೇನು ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿದನು. ತೀರದ ಚೆಲುವನ್ನ ಕಂಡು ಮೆಚ್ಚಿ, ಅಲ್ಲಿ ಜಲಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನೂ ಕುಸುಮರಾಶಿಯನ್ನೂ, ದೇವದಂಪತಿಗಳ ನಲಿದ ಗುರುತುಗಳನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿರಲು, ಒಂದು ಕದಂಬವೃಕ್ಷದ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಕೀಲಿಸಿದ್ದ ವಿದ್ಯಾಧರನ ಹೆಣವನ್ನ ನೋಡಿದ ಸಹಾಯರು ಭಯಗೊಂಡರು.

ಚಾರುದತ್ತನು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಣಿ ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ವಿದ್ಯಾಧರನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದನು.

ವಿಜಯಾರ್ಧಪರ್ವತದ ಮೇಲಿರುವ ಸಿದ್ಧಪುರವನ್ನು ಆಳುವವನಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗ ಈ ವಿದ್ಯಾಧರ. ಈತನ ಹೆಸರು ಅಮಿತಗತಿ. ಈತನ ಪ್ರಾಣವಲ್ಲಭೆಯನ್ನು ಬಯಸಿದ ಗೌರಮುಂಡ ಮತ್ತು ಮಾನುತಿಮುಂಡರೆಂಬ ವಿದ್ಯಾಧರರು ಈತನಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹವನ್ನು ಬೆಳಸಿದರು. ಈತನು ಒಮ್ಮೆ ವಾಸುಪೂಜ್ಯತೀರ್ಥವಂದನೆಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ ವಿಮಾನದಿಂದಿಳಿದು ವಿಶ್ರಮಿಸಿದನು. ಆಗ ಗೌರಮುಂಡ ಮತ್ತು ಮಾನುತಿಮುಂಡರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ವಿದ್ಯಾಧರನನ್ನು ಕೊಂದು ಮರದಲ್ಲಿ ಸೇತುಹಾಕಿ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡೊಯ್ದರು. ಇಷ್ಟನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ ವಿದ್ಯಾಧರನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಅನಂತರ ಚಾರುದತ್ತನು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ತಾಯಿ ದೇವಿಲೆಯು ಅಣ್ಣನಾದ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಶೆಟ್ಟರ ಮಗಳು ಮಿತ್ರಾವತಿಯನ್ನು ತಂದು ಮಗನಿಗೆ ವೈಭವದಿಂದ ಮದುವೆ ಮಾಡಿದಳು. ಮದುವೆಯಾದರೂ ಚಾರುದತ್ತನು ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಗಮನಿಸದೆ ತನ್ನ ಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರತನಾಗಿರಲು, ಮಿತ್ರಾವತಿಯು ತವರುಮನೆಗೆ ಹೋದಳು.

ಮಗಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದ ತಾಯಿಯು ಮಗಳು ಸುಖದಿಂದ ವಂಚಿತಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದಳು. ಬೀಗಿತಿ ದೇವಿಲೆಯಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಮಗನು ಶಾಸ್ತ್ರಜಡನಾಗಿರುವುದನ್ನರಿತ ದೇವಿಲೆಯು ಮಗನನ್ನು ದಾರಿಗೆ ತರುವ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದಳು, ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಸೆಟ್ಟರ ತಮ್ಮ ದುಷ್ಟನೂ ಜಾರನೂ ಆದ ರುದ್ರದತ್ತನನ್ನು ಕರೆದು ತನ್ನ ಮಗನ ರತಿಸುಖಾಭಿಲಾಷೆಯ ಜಾಗೃತಿ ಮಾಡೆಂದಳು: ಖರ್ಚಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು.

ಚಾರುದತ್ತನು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಗುರುವಿನಲ್ಲಿ ರುದ್ರದತ್ತನೂ ಹೀಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ತೊಡಗಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಈತನು ಚಾರುದತ್ತನೊಡನೆ ಮಿತ್ರತ್ವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಉಪವನವನ್ನು ನೋಡಲು ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿಯ ವಿಲಾಸಿನೀ ಜನರನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಾ ಚಾರುದತ್ತನಿಗೆ ಶೃಂಗಾರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ರುದ್ರದತ್ತನು ಒಂದು ದಿನ ಸೂಳೆಗೇರಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ಅಲ್ಲಿಯ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಅವರ ಜಾತಿಸ್ವಭಾವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು.

ಮರುದಿನ ರುದ್ರದತ್ತನು ವಸಂತತಿಲಕೆಯ ರೂಪ ಯೌವನಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡು, ಆಕೆಯಲ್ಲಿಗೆ ಚಾರುದತ್ತನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿದನು. ಇದರಂತೆ ವಸಂತತಿಲಕೆಯನ್ನು ಕಂಡ ಚಾರುದತ್ತನು ಉಳಿದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತ ಆತನು ಶಾಸ್ತ್ರಚಿಂತೆಯನ್ನು ಮರೆತು, ಮನೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಮದನ ವೇಗದಿಂದಿಳಿದಿರುವ ಆಕೆಯನ್ನು ಬಿಡಲಾರದೆಯೂ ಇದ್ದನು.

ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ:

ಹೀಗೆ ಚಾರುದತ್ತನು ವಸಂತತಿಲಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾಗಿರಲು, ಆಕೆಯ ತಾಯಿಯು ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಚಾರುದತ್ತನ ಮನೆಯಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಸಾವಿರ ಗದ್ಯಾಣಗಳನ್ನೂ ಇದಲ್ಲದೆ ಹಬ್ಬ ಹರಿದಿನಗಳಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೂ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹದಿನಾರು ಕೋಟಿ

ದ್ರವ್ಯ ತೀರಿಹೋಯಿತು. ಇದನ್ನರಿತ ,ಬಾನುದತ್ತಸ್ಟೆಟ್ಟಿಯು ನಿರ್ವೇಗದಿಂದ ತಪ್ಪಸಿಗೆ ನಡೆದನು. ಆದರೆ, ದೇವಿಲೆ ತನ್ನ ಮಗನಿಗಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಹಣವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಕೋಟಿಹಣ ತೀರಲು, ಮಿತ್ರಾವತಿಯು ತನ್ನ ಒಡವೆಗಳನ್ನಿತ್ತಳು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ವಸಂತತಿಲಕೆಯ ತಾಯಿ 'ಸಜ್ಜನವೆಂಡಿರ ತುಡಿಗೆಯಂ ಗಡಮಕೊಳ್ಳುವುದು ಪುರುಷಾರ್ಥವಲ್ಲದು' ಅದನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸಿದಳು. ಆಕೆಯು ನಿರ್ದ್ರವ್ಯನಾದ ಅಳಿಯನನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಬಗೆದಳು. ಮಗಳು ಆತನನ್ನು ಬಿಡದಿರುವುದನ್ನರಿತ ಆಕೆಯು ಮಗಳಿಗೂ ಚಾರುದತ್ತನನ್ನು ತೂಗಿಸಿಳಗಾಯಲ್ಲಿ ಸೊಕ್ಕನ್ನಹಾಕಿ ಕುಡಿಸಿದಳು. ಇದರಿಂದ ಮೈಮರೆತ ಚಾರುದತ್ತನನ್ನು ,ಬಾನು ಸಾಟ್ಟಯ ಮನೆಯ ಮುಂದಣತಿಪ್ಪೆಯಲ್ಲಿಹಾಕಿಸಿದಳು.

ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಚಾರುದತ್ತನು ತನ್ನ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಹೇಸಿ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಡತನದಿಂದ ನೊಂದ ತಾಯಿಯು ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಮಾರಿ ಮಾವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಳು. ಚಾರುದತ್ತನು ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಂಡನು. ದೇವಿಲೆಯು ಮಗನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಳು. ಆತನು ತನ್ನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಒದಗಿದ ಕಷ್ಟಕ್ಕಾಗಿ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಗೊಂಡನು. ಪತ್ನಿ ಮಿತ್ರಾವತಿಯು ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ತಡೆದು ಮಜ್ಜನ ಮಾಡಿಸಿ ಉಪಚರಿಸಿದಳು.

ಚಾರುದತ್ತನು ಹಿಂದಣ ಹಣವನ್ನು ಹಣ ಮಾಡುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರಿಗೆ ಅದರ ಮಾವನದ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಸೆಟ್ಟಿಯು ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಹದಿನಾರು ಕೋಟಿಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸುಖವಾಗಿರೆಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಒಪ್ಪದೆ ಹೊರಟ ಚಾರುದತ್ತನೊಡನೆ ತಾನೂ ಹೊರಟನು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನ ಹೇರಿಕೊಂಡು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಡುಗಿಚ್ಚು ಆ ಹೇರನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿತು.

ಇದರಿಂದ ,ಧೈರ್ಯಗುಂದದ ಚಾರುದತ್ತನು ಮತ್ತೆ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿದನು. ಮುಂದೆ ಕಂಬಸ್ಥಳವೆಂಬ ದುರ್ಗಾಧಿಪನ ಸೇನಾಪತಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರಲು ಕಿರಾತರು ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರು. ಚಾರುದತ್ತನು ಅವರನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಓಡಿಸಿದನು. ಅದರಲ್ಲಿ ನೊಂದ ಚಾರುದತ್ತನನ್ನು ಸೇನಾಪತಿಯು ಬೀಡಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಉಪಚರಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು.

ಚಾರುದತ್ತನೂ ಅವರ ಮಾವನೂ ಪ್ರಿಯಂಗುಪಟ್ಟಣದ ಸೇರಿ ಜಲಯಾತ್ರೆಯನ್ನು, ಕೈಗೊಂಡ ವರ್ತಕರೊಂದು ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಮಾರುತ್ತಾ ಕಳಶಪುರ, ಗಜದ್ವೀಪ, ಕಟಹರ, ಲಂಕಾ, ಅಶೋಕ, ಸಿಂಹಳ, ಪಾಂಡು ಕೇರಳ ಒಬ್ಬರಾದ ಸಮುದ್ರದೀಪಕದಂತ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಕೋಟಿ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಿಹಾಕಿದರು.

ಈ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಹಡಗು ಬಿರುಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಒಡೆದುಹೋಯಿತು. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದನು. ಇಬ್ಬರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದರು. ಚಾರುದತ್ತನು ಗಾಳಿಯ ವಶದಿಂದ ಅಂಬರಾವತಿಯೆಂಬ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಸೆಟ್ಟಿಯು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದನು.

ಅಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ದಿನವಿದ್ದು ಚಾರುದತ್ತನು ಸಿಂಧುದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ,ದನದತ್ತಸೆಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಂಡು ತನ್ನ ಮಾವ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಸೆಟ್ಟಿಯು ಎಂಟು ಕೋಟಿ ಹಣ ತನ್ನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅದನ್ನು

ಚಾರುದತ್ತನಿಗೆ ಕೊಡಬಯಸಿದನು. ಆದರೆ ಚಾರುದತ್ತನು ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ,ದರ್ಪಣ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಡು ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಹಸ ಸತ್ಪುರುಷನೂ ದಾನಶೂರನೂ ಆದ ಚಾರುದತ್ತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರಿಲ್ಲ ಎಂದು ಲೋಕವೆಲ್ಲಾ ಹೊಗಳುತ್ತಿದಿತು. ಇದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಬಗೆದ ವಿರಪ್ರಭೆಯೆಂಬ ವ್ಯಂತರದೇವನು ಚಾರುದತ್ತನು ಬರುವ ಚೈತ್ಯಾಲಯದ ಬಗೆದ ಮಿಥ್ಯಾಮನುಷ್ಯನ ರೂಪಧರಿಸಿ ಶರೀರ ನೊಂದು ಗೋಳಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಬಸದಿಯ ಪೂಜೆಗೆ ಬಂದ ಚಾರುದತ್ತನು ಮನುಷ್ಯನ ಬಳಿದ ಪಕ್ಕೆಲುಬಿನ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ರೋಗ ವಾಸಿಯಾಗುವುದು ತಿಳಿದ ತನ್ನ ಪಕ್ಕೆಲುಬನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಟ್ಟು, ಅದರಿಂದ ಮೂರ್ಛಿತನಾದನು. ಮಿಥ್ಯಾದೇವನು ಸಂಜೀವನ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಚಾರುದತ್ತನನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ ಸುವರ್ಣವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕರೆದನು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಚಾರುದತ್ತನು ಹೇಮಾಂಗವೆಂಬ ನಾಡ ರಾಜಪುರದ ಸತ್ಯಪುರ ತಾಪಸ ಪಳ್ಳಿಯನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಾಕ್ಷಿಯೆಂಬ ತಾಪಸನು ಚಾರುದತ್ತನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದು ಉಪಚರಿಸಿದನು. ಆತನು ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ರಸದ ಕೂಪಕ್ಕೆ ಚಾರುದತ್ತನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿಳಿಸಿ ತಾನು ಹೊರಟುಹೋದನು. ಮೋಸಹೋದ ಚಾರುದತ್ತನು ರಸಕುಡಿಯಲು ಬಂದ ಉಡದ ಬಾಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮೇಲೆ ಬಂದು ಮುಂದೆ ಪಟ್ಟದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಟವಿ ಎಂಬಂತಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲಿನ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಹಾವು ಪರಿಷ್ಯನನ್ನು ನುಂಗಿತು.

ಚಾರುದತ್ತನು ಮುಂದೆ ನಡೆದು ದಡದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು ರುದ್ರದತ್ತನು ಐವರು ಸಹಾಯಕರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಪತ್ನಿಯರ ಕ್ಷೇಮ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿದ ಚಾರುದತ್ತನು ವಸಂತತಿಲಕೆಯು ತಪಸ್ವಿನಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅರಿತನು.

ಈ ಎಲ್ಲರೂ ಕೂಡಿ ಶ್ರೀಪುರವೆಂಬ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಸೇರಿದರು. ತಾನು ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಿಯಂಗುಶೆಟ್ಟಿಯ ಆತಿಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನವಿದ್ದರು. ಚಾರುದತ್ತನು ವಿದ್ಯೋಪದೇಶದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಣವನ್ನು ಮಹಾಹಣವನ್ನು ಗಳಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ರತ್ನದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಆ ಜಪಥವನ್ನು ದಾಟಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಅವರು ಏಳು ದೊಡ್ಡ ಆಡುಹೋರಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಅಜಪಥವನ್ನು ದಾಟಿದರು. ಚಾರುದತ್ತನಿಲ್ಲದಿರುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ರುದ್ರದತ್ತಾದಿಗಳು ಏಳು ಆಡುಗಳ ಅಜಪಥವನ್ನು ದಾಟಿದರು. ಚಾರುದತ್ತನಿಲ್ಲದೆ ಕೊಂದನು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಚರ್ಮಗಳ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರು. ಏಳು ಹಕ್ಕಿಗಳು ಅವುಗಳ ಆಡುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದವು. ಚಾರುದತ್ತನನ್ನು ಹೊತ್ತ ಹಕ್ಕಿಯು ಆ ಚೀಲವನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಹಾಕಿತು.

ಸಮಾರಿಯಿಂದ ಬೇರಿದ್ದ ಚಾರುದತ್ತನು ಬೆಟ್ಟವನ್ನೇರಿ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ,ಭವದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಬೆಟ್ಟವನ್ನೇರಿ ಮುನಿಗಳನ್ನು ಖಚಾರನು ಚಾರುದತ್ತನ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಆತನನ್ನು ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಮಯೂರಪುರ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ಅಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಗ್ರೀವನ ಮಗಳು ಗಂಧರ್ವದತ್ತೆಯನ್ನು ಚಾರುದತ್ತನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಚಂಪಾಪುರದ ಬಹಿರುದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟನು. ಇತ್ತ ರತ್ನದ್ವೀಪದಲ್ಲಿಳಿದ ರುದ್ರದತ್ತಾದಿಗಳು ಕಾಣದೆ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿ ಆತನನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದರು.

ತಾಯಿ ಮಾವ ಪುತ್ರಿಯರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಚಾರುದತ್ತನು ಮಿತ್ರವತಿ ವಸಂತತಿಲಕೆ ಮೊದಲಾದ ಹದಿನೆಂಟು ಜನ ಪುತ್ರಿಯರಿಗೆ ಹದಿನೆಂಟು ಬಳುವಳಿಗಳನ್ನೂ ಗಾಂಧರ್ವದತ್ತೆಗೆ ಕನ್ಯಾದಾನವನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದನು.

ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸಂ:

ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಚಾರುದತ್ತನ ಮಗಳಾದ ಗಾಂಧರ್ವದತ್ತೆಯು ಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳಿದ ವಸುದೇವನ ಮಧುರ ವೀಣಾವಾದನಕ್ಕೆ ಮನಸೋತ ಗಾಂಧರ್ವದತ್ತೆಯು ಆತನ ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಮಾಲೆಹಾಕಿದಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಇಷ್ಟ ಮೀರಿ ಕಾಮಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಸುದೇವನು ಅಲ್ಲಿಂದ ವಸಂತಪುರದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಯೇ ಶೋಭನಕ್ರಿಯಾವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಗಾಂಧರ್ವ ವಿವಾಹದಿಂದ ತಂದ ಆರುನೂರು ತೊಂಬತ್ತೆಂಟು ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ಅರಿಷ್ಟಪುರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಅಲ್ಲಿ ರೋಹಿಣಿಯನ್ನು ವರಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ಸಹಿಸದ ಜರಾಸಂಧಾದಿ ರಾಜರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವಿಜಯನೂ ಬಂದಿರಲು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಸಂಧಿಸಿ ಕೂಡಿಕೊಂಡರು. ಯುದ್ಧ ನಿಂತಿತು. ಸಮುದ್ರವಿಜಯನು ತಮ್ಮನನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನದಲ್ಲಿಯೇ ಊರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ವಸುದೇವನು ರೋಹಿಣಿಯೊಡನೆ ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು. ಒಂದು ದಿನ ಮಹಡಿ ಮೇಗಣ ಸೌಧದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ವಸುದೇವನನ್ನು ವಿದ್ಯಾಧರಿಯೊಬ್ಬಳು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ವಿಜಯಾರ್ಧಪರ್ವತದ ಮೇಗಣ ಗಗನವಲ್ಲಭಪುರದ ಉಪವನದಲ್ಲಿರಿಸಿದಳು. ಅಲ್ಲಿಯ ವಾಯುವೇಗನು ತನ್ನ ಮಗಳು ಬಾಲಚಂದ್ರೆಯನ್ನು ವಸುದೇವನಿಗಿತ್ತು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದನು.

ವಸುದೇವನು ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿದ್ದು ನಾನಾ ವಿಧ ವಸ್ತ್ರಾಭರಣಗಳ ಸಮೇತ ಮಾವನಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಹೆಂಡತಿಯೊಡನೆ ಅರಿಷ್ಟಪುರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ವರಿಸಿದ ಪತ್ನಿಯರನ್ನು ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಶೌರ್ಯಪುರಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ಪಟ್ಟದ ರಾಣಿಯಾದ ರೋಹಿಣಿಯು ತಲೆಸೇರ್ವಿಂದು ಸುಖದಿಂದ ನಿದ್ರೆಹೋಗಿ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನ ಮಾಣಿಕ್ಯವನ್ನು ನುಂಗಿದಂತೆ ಕನಸು ಕಂಡಳು. ಇದನ್ನು ಪತಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ತನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪುರುಷನೊಬ್ಬನು ಅವತರಿಸುವನೆಂದು ಅರಿತಳು. ನವಮಾಸಗಳು ತುಂಬಿದ ಆಕೆಯು ಮಗನನ್ನು ಹಡೆದಳು. ಆತನಿಗೆ ಬಲದೇವನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು

ಕಂಸನು ವಸುದೇವನಲ್ಲಿ ಧನುರ್ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಪೌದನಪುರಾಧಿಪತಿಯಾದ ಸಿಂಹರಥನೆಂಬುವನು ಬಹಳ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರಲು ಜರಾಸಂಧ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ಆತನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆದನು. ಜರಾಸಂಧನ ದಂಡು ಸೋತು ಓಡಿಹೋಗಲು, ಆತನು ಸಿಂಹರಥನನ್ನು ಗೆದ್ದವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನೂ ಮೆಚ್ಚಿದ ನಾಡನ್ನೂ ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಘೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ತಮ್ಮನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಮುದ್ರವಿಜಯನು ಸಂತಸಗೊಂಡನು

ವಸುದೇವನು ಸಿಂಹರಥನನ್ನು ಜರಾಸಂಧನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ಸಂತುಷ್ಟನಾದ ಜರಾಸಂಧನು ಬಯಸಿದ ನಾಡನ್ನು ಕೇಳು ಎಂದನು. ವಸುದೇವನು ಸಿಂಹರಥನನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದ ಕಂಸನಿಗೆ ಮಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುಕೊಡಿಗೆ ತಕ್ಕನಲ್ಲವೆಂದು   ನಡೆಯಲು, ಅವನ

ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ನಿಜಾಂಶವನ್ನರಿತರು. ಇದರಿಂದ ಕಂಸನು ಮಧುರಾನಗರದ ರಾಜ ಉಗ್ರಸೇನ ಮತ್ತು ರಾಣಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಮಗನೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಜರಾಸಂಧನು ಕಂಸನಿಗೆ ಮಗಳು ಜೀವಂಜಸಿರುನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ತಿಗಿದುಕೊಂಡನು. ಇದರಿಂದ ಕಂಸನು ಮಧುರಾನಗರದ ರಾಜ ಉಗ್ರಸೇನ ಮತ್ತು ರಾಣಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯ ಮಗನೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಜರಾಸಂಧನು ಕಂಸನಿಗೆ ಮಗಳು ಜೀವಂಜಸಿರುನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಬೇಕಾದ ನಾಡನ್ನು ತಿಗಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ಕಂಸನು ಉಗ್ರಸೇನನ ನಾಡನ್ನು ತಿಗಿದುಕೊಂಡನು. ಇದರಿಂದ ತಂದೆ ಲಕ್ಕಳಿಗಿರುವ ಹಗೆತನವನ್ನರಿತು ವಸುದೇವನು ಅವರ ಪೂರ್ವಭವ ವಿವರವನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಭಟಾರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಭಟಾರರು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದರು.

ಕೌಶಿಕಪುರ ಊರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ವಶಿಷ್ಟನೆಂಬ ತಾಪಸನು ಸೂರ್ಯನ ತಾಪ ಮತ್ತು ಕಿಚ್ಚುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಚಾರಣಋಷಿಗಳು ಇದು ಅಜ್ಞಾನ ತಪಸ್ಸು ಕೋಪದಿಂದ ಮಲಗಿದ್ದ ಹುಳುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಅಜ್ಞಾನ ತಪಸ್ಸು ಹೇಗೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸು ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿದನು. ಆ ಚಾರಣರು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಬೇಯುವ ಕಡವನ್ನು ಸೀಳಿ ಮಿಡಿಮಿಡಿ ಮಿಡುಕುತ್ತಿರುವ ಮರಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು.

ಇದರಿಂದ ತಾಪಸನು ಚಾರಣರಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಿಗಿದುಕೊಂಡನು. ಆತನು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾ ಮಧುರೆಗೆ ಬಂದನು. ಅಲ್ಲಿಯ ರಾಜ ಉಗ್ರಸೇನನು ಮುನಿಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಚರಿಗೆಯಿಕ್ಕ ಬಯಸಿ ಆ ತಾಪಸನ್ನು ಊರಿನಲ್ಲಾರೂ ನಿಲ್ಲಿಸಬಾರದೆಂದು ಘೋಷಣೆಯಿಡಿಸಿದನು. ಅಂದು ಆನೆಯೊಂದು ಮದಿಸಿರಲು ಅದನ್ನು ಅಂಕಿಗೆ ತರುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗಬೇಕಾಯಿತು. ಹೀಗಿರಲು ಮೂರನೆಯ ಸಲವೂ ಚರಿಗೆಗೆ ಹೋದ ಮುನಿಯನ್ನು ಇತರ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ರಾಜನು ಮರೆತನು. ರಾಜಘೋಷಣೆಯಿಂದ ಇತರರೂ ಚರಿಗೆ ಈಯದಾಯಿತು.

ಮುನಿಯು ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾ ನಡೆಯಲಾರದೆ ಬೀದಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಲಿರಲು ಪ್ರಜರು ಮರುಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ರಾಜನೇ ಕಾರಣವೆಂದರು. ಇದರಿಂದ ಕೋಪಗೊಂಡ ಮುನಿಯು ಸತ್ತು ಉಗ್ರಸೇನನ ರಾಣಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದನು. ಹೀಗೆ ನೆಲೆಸಿದ ಮಗು ಮೂರು ದಿನದವನಿರುವಾಗ ರಾಣಿಗೆ ಗಂಡನ ರಕ್ತವನ್ನೇ ಕುಡಿಯುವ ಬಯಕೆಯಾಯಿತು. ಈ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೊಂಬೆಯ ಮೂಲಕ ಈಡೇರಿಸಲಾಯಿತು. ದಿನತುಂಬಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನು ಮುಂದಿನ ರೂಪಿನಿಂದ ಕೂಡಿರಲು ಕಂಚಿನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಜಗನಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಬಿಟ್ಟರು. ಈ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಕೌಶಾಂಬಿಯ ಕಳವತಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮಗುವನ್ನು ಸಾಕಿದಳು. ಎಂಬದಾಗಿ ಮುನಿಗಳು ಕಂಸನ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದರು.

ಕಂಸನು ಕೆಲವು ದಿನ ವಸುದೇವನಲ್ಲಿದ್ದು ಮಧುರೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆ ಉಗ್ರಸೇನನನ್ನೂ ತಾಯಿ ಪದ್ಮಾವತಿಯನ್ನೂ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸುಖದಿಂದಿದ್ದನು. ಉಗ್ರಸೇನನ ಅಣ್ಣ ದೇವಸೇನನಿಗೆ ದೇವಕಿ ಮತ್ತು ಅತಿಮುಕ್ತಕ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಅತಿಮುಕ್ತಕ ಕುಮಾರನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಡೆದನು. ಕಂಸನು ದೇವಕಿಯನ್ನು ವಸುದೇವನಿಗೆ ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು.

ಷಷ್ಠಾಶ್ವಾಸಂ:

ದೇವಸೇನನ ಮಗ ಅತಿಮುಕ್ತಕನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಾ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಪಾರಣೆಯ ದಿನ ಕಂಸನ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಬಂದಾಗ ಜೀವಂಜಸೆಯು ಪ್ರೈದನ ಋತುವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮಾತಾಡಿದಳು. ಅವಳು ದೇವಕಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನೇ ಕೊಲ್ಲುವನೆಂದು. ಜೀವಂಜಸೆಯು ಚಿಂತೆಗೀಡಾದಳು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಕಂಸನು ಉಪಾಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿದನು.

ಕಂಸನು ದೇವಕಿಯ ಪ್ರಸವವು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಾಗಲೆಂದು ವಸುದೇವನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ವಸುದೇವನು ದೇವಕಿಯನ್ನು ಕಂಸನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಆಕೆಯು ಯುವಳರನ್ನು ಹೆರಲು ನೈಗಮದೇವನು ಮೃತಶಿಶುಗಳನ್ನು ದೇವಕಿಯ ಬಳಿಯಿರಿಸಿ ನಿಜವಾದ ಮಕ್ಕಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಮತ್ತೆರಡು ಸಾರಿ ಲಕ್ಕಳಾದಾಗಲೂ ಇದೇ ರೀತಿ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಕಂಸನು ಅತಿಮುಕ್ತಕರಾದೇಶವನ್ನು ಹುಸಿಮಾಡಿದೆನೆಂದು ಬಗೆದನು. ಆದರೆ ಆ ಶಿಶುಗಳು ಬೇರೆಡೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು. ದೇವನ ಕೊಂಡೊಯ್ದನು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸುಮುಖದ ತುರುಪಟ್ಟಿಯ ನಂದಗೋಪ್ಪಿಸಲು ಬಂದಿದನು. ಆತನು ಆ ಮಗುವನ್ನು ದೇವರ ಬಳಿ ಬೇಸರಗೊಂಡ ದೇವತೆಗೊಪ್ಪಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದನು. ಆತನು ಆ ಮಗುವನ್ನು ಅಲ್ಲಿರಿಸಿ ಆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಮರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವತೆಯೇ ಕರೆದಂತೆ ಗಂಡು ಮಗುವನ್ನು ಕೊಡು ಎಂದು ಕರೆದನು. ದೇವತೆಯೆ ಕರೆದು ಕೊಟ್ಟಿತೆಂದು ಬಗೆದ ನಂದಗೋಪನು ಆ ಮಗುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಸಾಕಿದನು. ಮಗುವನ್ನು ಕೃಷ್ಣ ರಕ್ಷೆಯು ಕೊಟ್ಟುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು.

ವಸುದೇವ ಬಲರಾಮರು ಆ ಹೆಣ್ಣುಮಗುವನ್ನು ತಂದು ದೇವಕಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರು. ದೇವಕಿ ಬಸಲೆರುವುದನ್ನರಿತ ಕಂಸನು ಹೆಣ್ಣುಮಗುವೆಂದು ತಿಳಿದು ಆ ಕೂಸಿನಿಂದ ಹೇಗಾದರೂ ಕೇಡಾಗುವುದೆಂದು ಬಗೆದು ಅದರ ಮೂಗನ್ನು ಇತ್ತು ಮೊಂಡು ಮಾಡಿದನು. ಆಕೆಯು ಬೆಳೆದು ಯೌವನೆಯಾದಾಗ ತನ್ನ ರೂಪಕ್ಕೆ ಹೇಸಿ ತಪಸ್ವಿನಿಯಾಗಿ ಹೋದಳು. ಆಕೆಯು ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ಹುಲಿ ಬಂದು ಅಕೆಯನ್ನು ತಿಂದು ಹೋಯಿತು.

ಇತ್ತ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಅಶುಭಗಳಾಗಲು ಕಂಸನು ನೈಮಿತ್ತಿಕರಿಂದ ವೈರಿಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿದನು. ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲೋಸುಗ ಹಿಂದಣ ಭವದಲ್ಲಿ ತನಗೆ ವಶರಾಗಿದ್ದ ಏಳು ವ್ಯಂತರದೇವತೆಗಳ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೋರಿಸ ಬಯಸಿದನು. ಈ ವ್ಯಂತರದೇವತೆಗಳು ವಿವಿಧ ರೂಪುಗಳಿಂದ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸಹರಿಸಹೋಗಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಸೋತು ಹಿಂದಿರುಗಿದರು. ಕೃಷ್ಣನ ಯಶಸ್ಸು ಜನಜನಿತವಾಯಿತು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ದೇವಕಿಯು ಮಗನನ್ನು ನೋಡಬಯಸಿದಳು. ವಸುದೇವನೂ ಬಲದೇವನೂ ಉಪಾಯಾಂತರದಿಂದ ಗೋಮುಖಿಯೆಂಬ ನೋಂಪಿಯ ನೆಪದ ತುರುಪಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದು ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸೇರಿಸಿದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಂಗಾರಕನೆಂಬ ಖೇಚರನು ತನ್ನೊಂದಿದ ಕನ್ನೆಯನ್ನು ವಸುದೇವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ದುಃಖದಿಂದಲೂ ಕಾಡಿಸೋತ ಅವಮಾನದಿಂದಲೂ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಅರಿಷ್ಟನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಆತನು ಹೋರಿಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಸೋತುಹೋದನು.

ಇದರಿಂದ ಸಂತಸಗೊಂಡ ಗೋಪಾಲರು ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಗೋಮುಖಿ ನೋಂಪಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿದರು. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿದ ದೇವಕಿಯು ಸಂತಸಗೊಂಡಳು. ಆಕೆಯು ಮಗುವನ್ನು

ವಿವಿಧಾಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆಕೆಯ ಸ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಲುಕ್ಕಿ ಹರಿಯಿತು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಬಲರಾಮನು ಗುಪ್ತಮರ್ಮ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಬಗೆದು ಈ ನೋಂಪಿಯಲ್ಲಿ ನೋಂತವರು ಹಾಲನ್ನು ಮೀಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಆಕೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಲು ಸುರಿದನು. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ ವಸುದೇವ ದೇವಕಿಯರು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಮರಳಿದರು.

ವಿಜಯಾರ್ಧಪರ್ವತದ ರಥನೂಪುರ ಚಕ್ರವಾಳಪುರವನ್ನು ಆಳುವ ಸುಕೇತುವೆಂಬ ವಿದ್ಯಾಧರನಿಗೂ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಗೂ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೆಂಬ ಮಗಳಿದ್ದಳು. ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವಳಾದ ಆಕೆಯು ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಅಗ್ರಮಹಿಷಿಯಾಗುವವಳೆಂದು ನೈಮಿತ್ತಿಕರು ಹೇಳಿದರು. ರಾಜನು ಭರತಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ ಕಂಸನಲ್ಲಿಗೆ ಪೆರ್ಗಡೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟ ಐಯ ವ್ಯಾಯುಧವನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ನಾಗಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪವಡಿಸುವವನು ಯಾವನೋ ಅವನಿಗೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಸಾರಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಕೃಷ್ಣನು ಈ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ವರಿಸಿದನು.

ಕಂಸನು ಹಗೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಕಾಳಿಂದಿಯ ಮಡುವಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಶತಪತ್ರಪುಷ್ಪವನ್ನು ತಂದೊಪ್ಪಿಸುವಂತೆ ನಂದಗೋಪನು ಚಿಂತೆಗೀಡಾದನು. ಆದರೆ ಕೃಷ್ಣನು ಮಡುವಿಗೆ ಬಂದು ಹೂವನ್ನು ತಂದನು. ನಂದಗೋಪನು ಹೂವನ್ನು ಕಂಸನಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ಕೃಷ್ಣನೊಡನೆ ಬರುತ್ತಿರಲು ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಗಜವೊಂದು ಅತಿ ಕೋಪದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕೃಷ್ಣನು ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಂದನು.

ಈ ವಿಷಯವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಿಳಿದ ಕಂಸನು ಚಾಣೂರಾದಿ ಜಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದನು. ಆದರೆ ಆ ಜಟ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಹತರಾದರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಸೈರಿಸದ ಕಂಸನು ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಆತನನ್ನು ಕೊಂದನು. ಉಗ್ರಸೇನ ಪದ್ಮಾವತಿಯರ ಬಂಧನ ಮೋಚನೆಯಾಯಿತು. ಕೃಷ್ಣನು ಉಗ್ರಸೇನನಿಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ ತಾನು ಸೌರ್ಯಪುರಕ್ಕೆ ಹೋದನು.

ಸಪ್ತಮಾಶ್ವಾಸಂ:

ಇತ್ತ ಮಧುರೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಂಜಸೆಯು ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕೊಂದವನ ತಲೆಯನ್ನು ತುಳಿದಲ್ಲದೆ ಮಯಿಸೆನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದಳು. ಆಕೆಯು ತನ್ನ ತಂದೆ ಜರಾಸಂಧನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಳು. ಜರಾಸಂಧನು ಮಗಳನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ಕೃಷ್ಣನ ತಲೆಯನ್ನು ತರಲು ತನ್ನ ಮಗ ಕಾಲಯವನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಕಾಲಯವನ ಸೋತು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರಲು ಆತನ ತಮ್ಮ ಅಪರಾಜಿತನು ಹೋದನು. ಆತನೂ ಸೋತು ಮರಳಿದನು.

ಹೀಗೆ ಜರಾಸಂಧನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೊಡೆದೋಡಿಸಿದರೂ ಜರಾಸಂಧನೊಡನೆ ಶತ್ರುತ್ವ ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಬಗೆದ ಸಮುದ್ರವಿಜಯಾದಿಗಳು ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿಗೆ ನಡೆದರು. ಅವರು ಪದ್ಮಾವತಿ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದ ಹತ್ತಿರ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿರಲು ಜರಾಸಂಧನ ಮಗ ಅಪರಾಜಿತನು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದನು. ಸಮುದ್ರವಿಜಯಾದಿಗಳು ಮತ್ತೆ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ನಡೆದು ಅವಂತೀವಿಷಯದ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹರಿವಂಶವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಕುಲದೇವತೆಯು

ಕೈಗೊಂಡ ಉಪಾಯದಿಂದ ಸಮುದ್ರಮಧ್ಯವಾಗಲು ಸತ್ತರೆಂದರಿತ ಜರಾಸಂಧನ ಸಹ ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ಇತ್ತ ದೇವೇಂದ್ರನ ಆದೇಶದಂತೆ ದ್ವಾರವತಿಯ ಪಟ್ಟಣವು ನಿರ್ಮಿತವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಸುಕೇತುವೆಂಬ ರಾಜನು ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು.

ಒಂದು ದಿನ ನಾರದರು ಕೃಷ್ಣನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ರೂಪ ಲಾವಣ್ಯಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿ, ಆಕೆಯು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತಕ್ಕವಳೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದನು. ಇದನ್ನರಿತ ಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮನು ಸಾತ್ಯಕಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕುಂಡಿನಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಸಾತ್ಯಕಿಯು ಅರ್ಜುನನೊಡನೆ ಪುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮೇಲೆ, ರಾಜಕನ್ಯೆಯು ಜಿನಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬರುತ್ತಿರಲು ಕಾಪಿನವರನ್ನೆದುರಿಸಿ ಕನ್ಯೆಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೊರಟರು.

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದ ಶಿಶುಪಾಲರಾಜರು ಕೋಪಗೊಳ್ಳಲು ಹಿರಿಯರು ಮಗಳನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದವನು ಸಾಮಾನ್ಯನಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದರು. ಶಿಶುಪಾಲನು ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿಬಂದನು.
ಎರಡು ಕಡೆಯ ವೀರರಿಗೂ ಹಣಾಹಣಿ ಯುದ್ಧವಾಯಿತು. ಶಿಶುಪಾಲನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಹಲವಾರು ಮಾತುಗಳಿಂದ ಆತನನ್ನು ತೆಗಳಿದನು. ಶಿಶುಪಾಲನ ತಾಯಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದ ವಚನದಂತೆ ಕೃಷ್ಣನು ಆತನ ನೂರು ಬೈಗುಳಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾದನು. ಆತನು ಆಕೆಗೆ ಮಹಾದೇವಿ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿ ಸುಖದಿಂದಿದ್ದನು.

ಮತ್ತೆ ನಾರದರು ದಕ್ಷಿಣಶ್ರೇಣಿಯ ಜಯಪುರದ ಜಾಂಬವ ಜಂಬೂಯರ ರಾಜನ ಮಗಳು ಜಂಬಾವತಿಯ ರೂಪು ಸೊಬಗುಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಕೃಷ್ಣನು ಬಲರಾಮನೊಡನೆ ಸಾಮದಿಂದ ವ್ಯವಹರಿಸಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರಲು, ಜಂಬಾಂಬರನನ್ನು ಕೊಂದರು. ಜಂಬಾವತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ವರಿಸಿದನು. ಹೀಗೆಯೇ ಸುಸೀಮೆಯನ್ನೂ ಎನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಉತ್ತಮ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅಷ್ಟಮಹಿಷಿಯರು ಸುಸೀಮೆಯರನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಉತ್ತಮ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನೂ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಅಷ್ಟಮಹಿಷಿಯರು ಸುಸೀಮೆಯರನ್ನೂ ಪಡೆದು ಸುಖವಾಗಿದ್ದನು.

ಅಷ್ಟಮ ಆಶ್ವಾಸಂ:

ರುಕ್ಮಿಣಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯರು ಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಕೃಷ್ಣನು ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮೊದಲು ಪುತ್ರನನ್ನು ಪಡೆಯುವಳೋ ಅವಳೇ ಮೊದಲನೆಯವಳೆಂದನು. ಮೊದಲು ರುಕ್ಮಿಣಿಯೂ ಅನಂತರ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹಡೆದರು.

ತನ್ನ ಹಗೆ ಹುಟ್ಟಿದುದನ್ನು ಅವಧಿಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಳಿದ ಧೂಮಕೇತುವೆಂಬ ಅಸುರನು ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿ ಬಂದು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದನು. ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ದುಃಖಿತಳಾದಳು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಕೃಷ್ಣನು ಕೋಪಗೊಳ್ಳಲು ಅಶರೀರವಾಣಿಯೊಂದು ಮಗನು ವಿದ್ಯಾಧರಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಹದಿನಾರು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಬರುವನೆಂದು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನಿಸಿತು.

ಇತ್ತ ಕಂಸಾಸುರನ ಧೂಮಕೇತುವು ಪೂರ್ವಭವ ಕ್ರೋಧದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಮಗುವನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ದನು. ಆದರೆ ಈ ಕ್ರೂರಕರ್ಮಿಯು ತಾನು ದುರ್ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಳುವೆನೆಂದು ಬಗೆದು ಆತನು ಮಗುವನ್ನು ತಕ್ಷಕಶಿಲೆಯ ಮೇಲಿರಿಸಿ ಹೋದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೇಘಕೂಟ ಪಟ್ಟಣವನ್ನಾಳುವ ಕಾಳಸಂವರ ವಿದ್ಯಾಧರನು ರಾಣಿ ಕಾಂಚನಮಾಲೆಯೊಡನೆ ವಿಮಾನಾರೂಢನಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾ ಈ ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಶುಭಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆ ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಹೋದ ಆತನು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಗಿತ್ತನು. ಗೂಢಗರ್ಭದಿಂದ ರಾಣಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಗನೆಂದು ಹೇಳಿ ಆತನಿಗೆ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಸಲಹಿದರು. ಬಾಲಕನು ಬಾಲಚಂದ್ರನಂತೆ ಬೆಳೆದು ಯೌವನದಿಂದ ಕೂಡಿ ಹಲವು ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣತನಾದನು.

ಅಗ್ನಿರಾಜನೆಂಬುವನು ಮಲೆತಿರಲು ಆತನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಆತನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ತರಲು ಇದರಿಂದ ಸಂತಸಗೊಂಡ ಕಾಳಸಂವರ ಕಾಂಚನಮಾಲೆಯರು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ ಯುವರಾಜಪದವಿಯನ್ನಿತ್ತರು. ಅವರ ಉಳಿದ ಐನೂರು ಪುತ್ರರು ಹಗೆತನಗೊಂಡು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿದರು. ಅವರು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಸಿದ್ಧಕೂಟಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಹಲವು ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಸಾವನ್ನು ನೋಡಬಯಸಿದರು. ಆದರೆ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಆ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಿ ಹಲವು ಉತ್ತಮ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಹಿಂದಿರುಗಿದನು.

ಸುಂದರನಾದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ರೂಪಿಗೆ ಹಲವು ಹೆಂಗಸರು ಮನಸೋತರು. ಕಾಳಸಂವರನ ಹೆಂಡತಿ ಕಾಂಚನಮಾಲೆಯೂ ಇದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಮದನಜ್ವರ ಅತಿಯಾಯಿತು. ಯಾವ ಶೈತ್ಯಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಲೂ ಆಕೆಯು ವಿಮುಕ್ತಳಾಗದಾದಳು. ತಾಯಿಯನ್ನು ನೋಡಬಂದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಆಕೆಯು ತನ್ನ ಮದನಜ್ವರವನ್ನು ನಿವಾರಿಸಬೇಕೆಂದಳು. ಆತನು ಬೆದರಿ ಇದು ಪಿತ್ತಜ್ವರದಿಂದಾದ ಕೇಡೆಂದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಆಕೆಯು ತಾನು ಆತನ ತಾಯಿಯಲ್ಲವೆಂದೂ ತಕ್ಷಕಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದವನೆಂದೂ ತನ್ನನ್ನು ಕೂಡಿ ತಣಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು. ಆಕೆಯ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಿಂದಿರುಗಿದನು. ಇದರಿಂದ ಕುಪಿತಳಾದ ಆಕೆಯು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬಯಸಿ ತನ್ನ ಪತಿಯಲ್ಲಿ ದೂರಿತ್ತಳು. ಇದನ್ನು ನಂಬಿದ ಕಾಳಸಂವರನು ಉಳಿದ ಐನೂರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ಅವರು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನು ಕೊಲಬಂದು ಕೋಡಗಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಕಾಳಸಂವರನು ಉಳಿದ ಕಾಳಸಂವರನು ತಾನೇ ದಂಡೆತ್ತಿ ನಡೆದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾರದನು ಬಂದು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು. ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಗೊಂಡ ಕನಕಮಾಲೆಯು ನಿಜಮರ್ಮವನ್ನು ತಿಳುಹಿಸಿ ತಪಕ್ಕೆ ಹೋದಳು.

ನವಮಾಶ್ವಾಸಂ :

ನಾರದನು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಪೂರ್ವಜಾತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ಆತನನ್ನು ತನ್ನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದೊಯ್ದನು. ದಾರಿಯಲಿ ಆತನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರವನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನನ್ನ ಮಾವ ದುರ್ಯೋಧನನೆಂದೂ ಆತನ ಮಗಳು ಉದಧಿಯನ್ನು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ಮಗ

ಭಾನುಕುಮಾರನಿಗೆ ಕೊಡುವೆನೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದನು; ಈ ಮದುವೆಯಾದರೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ತಾಯಿಯ ತಲೆಯನ್ನು ಪಟ್ಟವಾಯು ವಳಿದನು.

ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ನಾರದನನ್ನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿರಿಸಿ ತಾನು ವೃದ್ಧನಾದವನಾಗಿ ರಾಣಿವಾಸವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಉದಧಿಯನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದನು. ನಾಮದನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಗೋಳಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಉದಧಿಗೆ ನಾರದನು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಉದಧಿಯು ತಂದೆ ತಾಯಿಯರು ಒಪ್ಪಿದರೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದ ಆಕೆಯನ್ನು ನಾರದನ ಸಂಗಡ ದುರ್ಯೋಧನನಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಉದಧಿಯ ಅಗಲಿಕೆಯಿಂದ ದುಃಖಿತರಾಗಿದ್ದ ರಾಜಪರಿವಾರವೆಲ್ಲ ಪೂರ್ಣ ಸಂತಸಗೊಂಡಿತು.

ಕನ್ಯೆಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸಿ ಮರಳಿದ ನಾರದನು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನೊಡನೆ ಮುಂದುವರಿದನು. ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಮಬಂತಿ ಕೌರವಪಾಂಡವಸೇನೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ತನ್ನ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ತೋರಬಯಸಿದನು. ಆತನು ಕಿರಾತವೇಷದಿಂದ ಅವರನ್ನಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ಸುಂಕವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಲ್ಲದೆ ಮುಂದುವರಿಯಲಾಗದೆಂದನು. ಈ ಮಾತನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಮುಂದುವರಿದ ಭೀಮಾರ್ಜುನ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣಾದಿ ವೀರರೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಿಂದ ಬಂಧಿತರಾದರು. ಅವರು ಕಿರಾತನಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸುಂಕವನ್ನು ಹರಿಯಲಿಯೇ ಕೊಡುವೆವೆಂದು ಒಪ್ಪಿದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಯಿತು. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಮುನಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ ನಾರದನೊಡನೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದನು.

ದ್ವಾರಾವತಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ನಾರದನನ್ನಿರಿಸಿ ತಾನು ಹಿರಿಯವನ ವೇಷವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಸತ್ಯಭಾಮೆಯ ನಂದನವನದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊಳದ ನೀರೆಲ್ಲವನ್ನು ಹಿಂಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಪಟ್ಟಣದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸುರಿಯಲು ಅದು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಹರಿಯಿತು. ಮುಂದೆ ಆತನು ಹಜ್ಜನೂ ಕ್ರೂರನೂ ಆಗಿ ಕಂಡಕಂಡವರಿಗೆ ಕೊಡಗದ ಬಾಲ, ಆಸರೆಯ ಸಿಂಡಿಲು ಮೊದಲಾದ ವಿಶೇಷಗಳನ್ನಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹಾಗೆಯೆ ಕಿವುಡರು ಕೇಳುವವರಾದರು ಕುರುಡರು ನೋಡುವವರಾದರು.

ಕೊನೆಗೆ ಅವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವೇಷವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಊಟಕ್ಕೆ ಬೇಡಿದನು. ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಬಡಿಸಿದರೂ ಆತನ ಹಸಿವು ಹಿಂಗದಿರಲು ಸತ್ಯಭಾಮೆಯು ಆತನ ಮಾಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿದು ಹೊರಗಟ್ಟಲು ಹೇಳಿದಳು.

ಗೊರವನು ತನ್ನ ವೇಷವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ವಿಪ್ರವೇಷಧಾರಿಯಾಗಿ ರುಕ್ಮಿಣಿಯನ್ನು ಕಂಡನು. ಮಗನ ಬರುವಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ರುಕ್ಮಿಣಿಯು ಆತನಿಗೆ ಉಣಲಿಕ್ಕಿದಳು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಾರದನನ್ನು ಬರಮಾಡಿ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ತನ್ನ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿದನು. ತಾಯಿಯು ಸಂತೋಷಗೊಂಡಳು. ಆತನು ಹರಿಯ ಕರಿಯ ರೂಪದವನ್ನಿಗೆ ಹಿಡಿಯಬಂದವರನ್ನು ಅಟ್ಟಿದನು. ಕೊನೆಗೆ ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯಲು ನಾರದನಿಂದ ನಿಜಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿಯಿತು. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನೊಡನೆ ಉದಧಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಐನೂರು ಜನ ಕನ್ಯೆಯರ ವಿವಾಹವಾಯಿತು. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಮಗನೆಂದು ಹೇಳಿದ ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ನಾರದನು ತಾನು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನ ಪೂರ್ವಚರಿತೆಯನ್ನು ಸೀಮಂಧರಮುನಿಗಳಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುದನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

ಭರತಕ್ಷೇತ್ರ ಮಗಧೆಯ ಶಾಳಿಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸೋಮಶರ್ಮನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೂ ಅಗ್ನಿಲೆಯೆಂಬ ಪಾರ್ವತಿಗೂ ಅಗ್ನಿಭೂತಿ ವಾಯುಭೂತಿ ಎಂಬ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ಅವರು ಶಾಸ್ತ್ರವಿದ್ಯಾಪಾರಂಗತರಾಗಿ, ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸುರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ದಿವ್ಯಸುಖವನ್ನುಂಡು, ಅರ್ಹದ್ದಾಸನೆಂಬ ಹರದನಿಗೂ ವಪ್ರಶ್ರೀಗೂ ಪೂರ್ಣಭದ್ರ ಮಣಿಭದ್ರರೆಂಬ ಅವಳಿ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರು ಪರಮಶ್ರಾವಕರಾಗಿ ಸತ್ತು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದು ಹಸ್ತಿನಾಪುರದ ವಿಶ್ವಸೇನ ಮತ್ತು ರೂಪವತಿಗೆ ಮಧುಕೈಟಭರೆಂಬ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಧುರಾಧಿಪತಿ ವೀರಸೇನನ ಹೆಂಡತಿ ಚಂದ್ರಾಭೆಯ ರೂಪಿಗೆ ಮನಸೋತ ಮಧುವು ಆಕೆಯನ್ನು ಎಳೆದು ತಂದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ವೀರಸೇನನು ಮೋಹದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತೊರೆದು ಭಿಕ್ಷುಕನಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಲೆದನು.

ಹೀಗೆ ಅಲೆಯುತ್ತಾ ಆತನು ಹಸ್ತಿನಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಚಂದ್ರಾಭೆಯನ್ನು ನೆನೆಸಿಕೊಂಡು ಗೋಳಿಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಮಧುರಾಜನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಟ್ಟು ಸತ್ತು ದೇವೇಂದ್ರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದು ಹರಿ ಮತ್ತು ರುಗ್ಮಿಣಿಯರಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದನು. ವೀರಸೇನನ ಕೋಪ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಧೂಮಕೇತುವೆಂಬ ಅಸುರನಾದನು. ಆತನು ತನ್ನ ಪೂರ್ವಭವವೈರದಿಂದ ರುಗ್ಮಿಣಿಯ ಮಗನನ್ನು ಕೊಂಡೊಯ್ದು ತಸ್ಕರಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದನು. ಚಂದ್ರಾಭೆಯು ಸತ್ತು ಕಾಂಚನಮಾಲೆಯಾದಳು. ಕೈಟಭದೇವನು ಸತ್ತು ಹರಿಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವನೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಕೇವಲಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿದ ನಾರದನು ಸತ್ಯಭಾಮೆಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಕುರುಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಪರಿಹಾರಕ್ಕೂ ರೂಪಿಸಿ ಕಳುಹಲು ರುಗ್ಮಿಣಿಯು ಅದನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟಳು. ಕೈಟಭರಾಜನಾಗಿದ್ದ ಜಾಂಬವತಿಯ ಮಗ ಶಂಭುಕುಮಾರನೂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನೂ ಭವಾಂತರಸ್ನೇಹದಿಂದ ಗೂಢ ಹಲವು ವೃದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ಬೆಳೆದರು.

ರುಗ್ಮಿಣಿಯು ತನ್ನಣ್ಣ ರುಗ್ಮಿಕುಮಾರನ ಮಗಳನ್ನು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬಯಸಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಗ್ಗಡಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಆದರೆ, ರುಗ್ಮಿಣನು ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದನು. ಇದರಿಂದ ರುಗ್ಮಿಣಿಯು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತಳಾದಳು. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನೂ ಶಂಭುಕುಮಾರನೂ ಈ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವೆವೆಂದು ಹೊರಟರು. ರುಗ್ಮಿಣನು ಮಗಳನ್ನು ರುಗ್ಮಿಣಿಯ ಮಗನಿಗೆ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ತನ್ನ ಮಾದಿಗನಿಗೆ ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನೂ ಶಂಭುಕುಮಾರನೂ ಮಾದಿಗರ ವೇಷದಿಂದ ಪುರವನ್ನು ಹೊಕ್ಕರು. ಈ ಪೂರ್ವಿಗೆ ಈ ವೇಷ ಹೊಸತೆಂದು ಪುರಜನರು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟರು. ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಪ್ರಜ್ಞಪ್ತಿವಿದ್ಯೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಾದಿಗಿತಿಯಾಗಿ ಬಂದು ರುಗ್ಮಿಣನನ್ನು ಕಂಡನು. ಆಕೆಯು ಮಾದಿಗಿತಿಯೆಂಬುದನ್ನು ರುಗ್ಮಿಣನು ಒಪ್ಪದಾದನು. ಹೀಗಿರುವುದು ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನು ಮತ್ತೆ ಕೊರವಂಜಿಯ ವೇಷಧರಿಸಿ ರಾಣಿವಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ರುಗ್ಮಿಣನ ಮಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬಂದನು. ಆತನೂ ಶಂಭುಕುಮಾರನೂ ಆ ಕುಮಾರಿಯು ಮುಳಿಯನ್ನೂ ಬೇವನ್ನೂ ಮಾರುವ ಮಾದಿಗಿತ್ತಿಯ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಆಕೆಯ ರೂಪನ್ನು ನೋಡಿದ ಜನರು ಬೆರಗಾದರು. ಕೊನೆಗೆ ಕಾಮದೇವ ಮತ್ತು ರುಗ್ಮಿಣನ ಮಗಳು ವೈದರ್ಭಿಯರ ವಿವಾಹ ಕಾರ್ಯ ನೆರವೇರಿತು.

ಹ ರಿಯ ತಿ ದ ಹಿರಿಯ ಮ ಗ ಸ ಮುದ್ರ ವಿಜಯ ರಾಣಿ ಶಿವ ದೇ ವಿಯು ಗ ರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೇ ಮಿ ಜಿನ ನಾಥ ನು ನೆಲ ಸುರಲು ದೇವೇಂದ್ರ ನಿಗೆ ಆಸ ಕ ರುವಾಯಿ ತು . ದೇವೇಂದ್ರ ನು ತ ನ್ನ ರ ಸಿಯ ನ್ನ ಕಳ ಹಿಸಿ ಶಿವ ದೇ ವಿಯ ನ್ನ ಉಪ ಚರಿಸಿದ ನು . ಶಿವ ದೇ ವಿಯು ನಾಲ್ಕು ನೇ ರತ್ರಿಯ ದ ಮ ಲ ಗಿರಲು ಷೋಡಶ ಸ್ವಪ್ನಗ ಳನ್ನ ಕ ಂಡು . ಆಕೆಯ ಗ ರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೇ ಮಿ ಜಿನ ನು ನೆಲ ಸಿರು ತ್ತ ದ್ದುದರಿ ದೇ ವತ್ತೆಗ ಳು ಬಂದು ಗ ರ್ಭಾವ ತರಣ ದೂಸ ಗೆಯ ನ್ನ ನೆರ ವೇರಿಸಿದ ರು ಗ ರ್ಭಬೆಳೆದು ನ ವಮಾಸ ಳು ತುಂಬಿದ ಶಿವ ದೇ ವಿಯು ವೈಶಾಖ ಶು ದ್ದ ದ್ವಾಶಿ ಯ ದು ಅರಿಷ್ಟ ನೇಮಿ ಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತ ಳು . ಜ್ಯೋತಿ ರ್ಲೋಕದ ದೇ ವತೆಗಳು ಬಂದು ಜಿನ ಶಿಶುವಿನ ಜನ್ಮೋತ್ಸ ವವನ್ನ ಹ ರ್ಷದಿ ಶಿಶು ವಿ ತಾಯಿ ಯ ನ್ನೂ ತಂದೆಯ ನ್ನೂ ವ ದ್ರಾ ಸನದಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಕ್ಷೀರ ಸಮು ದ್ರದ ನೀರಿನಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ, ಜಿನ ಶಿಶು ವನ್ನ ಪೂ ಜಿಸಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ರು , ನೇ ಮಿಯು ಯಾ ದವ ಕುಲ ತಿಲಕ ನಾಗಿ ಬೆ ಳೆಯು ತ್ತಿದ್ದನು .

ದ ಸಮಾಶ್ವಾಸಂ :

ವೃಷ ಭಜಿನೇಂದ್ರ ನು ಕ್ಷ ತ್ರಿಯ ವಂಶ ಗ ಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಯ ನ್ನ ಕೈಗೊಂಡನು . ಅವು ಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಕು ರುವಂಶ ದಲ್ಲಿ ಸೋಮ ಪ್ರಭ ನೆಂಬ ರಸನ ಹ ಲವು ಕಾಲ ರಾಜ್ಯ ವಾಳಿದ ನು . ಆನ ಂತರ ಆ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹ ಸ್ತಿಯೆ ಂಬವನು ಹ ಸ್ತಿನಾಪು ರವೆಂಬ ಪಟ್ಟ ಣವನ್ನ ಮಾ ಡಿ ರಾಜ್ಯ ಭಾರ ಮಾ ಡಿದ ನ . ಆ ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ ಹ ಲವರು ಸಂದ ಬಳಿಕ ಸಾಂತ ನು ಎಂಬ ವನು ಹು ಟ್ಟಿದನು . ಈತ ನಿಗೂ ಗಂಗೆಗೂ ಗಾಂಗೇಯ ನು ಜನಿಸಿದ ನು . ಈತ ನು ವಿದ್ಯಾ ವಂತ ನೂ ಪ್ರಾ ಪ್ತಿಯೂ ಆಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ನಾದ ನು . ಇಂದು ಸಲ ಶಾಂತ ನ ವನಕ್ರೀಡೆಯ ಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ ಬರು ತ್ತಾ ತಾಪ ಸಾಶ್ರ ಮದ ಲ್ಲಿ ತ್ರಿ ಮಿಸಿನ ವಸು ದೇವ ಯ ಮ ಗಳಾದ ಸತ್ಯವತಿ ಯ ನ್ನ ಕಂಡು ಮೋಹ ಗೊಂಡನು .ಆತ ನು ಆ ಹೆ ಣ್ಣನ್ನು ದುಃ ಖಿತ ನಾದ ನು . ಬಯ ಸಿದ ರೂ ಆಕೆಯ ತಂದೆಯು ಒಪ್ಪದಾದ ನು . ಇದರಿಂದ ಶಾಂತ ನು ದುಃ ಖಿತ ನಾದ ನು .

ಇದ ನ್ನ ತಿಳಿದ ಗಾಂಗೇಯ ನು ತ ನ್ನ ರ್ಯ ನ ಮೋಹ ತಾಪ ವನ್ನ ಪರಿ ಹರಿಸಲೋಸು ಗ ತಪಾಸ ನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಕನ್ಯೆಯ ನ್ನ ಬೇಡಿದ ನ . ಆತ ನು ಶಾಂತ ನಿಗೆ ಗಾಂಗೇಯ ನಂತಹ ಸಂತಾನ ಕ್ಕಹ ೯ನಾದ ಮ ಗನಿರು ವಾಗ ತ ನ್ನ ಮ ಗಳನ್ನ ಕೊಡೆನೆಂದ ನು . ಹಾಗ ದಲ್ಲಿ ತಾನು ಬ್ರಹ್ಮ ಚರ್ಯವ್ರ ತ ವನ್ನ ಕೈಗೊಳ್ಳು ವು ದಾಗಿ ವಾಗ್ದಾ ನ ವನ್ನ ನೀಡಿದ ಗಾಂಗೇಯನು ಸತ್ಯವತಿಯ ದ ಮ ಕ್ಕಳೇ ಮುಂದೆ ರಾಜ್ಯ ಕ್ಕಹ ೯ರಾಗು ವರೆಂದ ನು .

ಶಾಂತ ನು ಸತ್ಯವತಿಯ ನ್ನ ವಿವಾಹ ವಾದ ನು . ಅವರಿಗೆ ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಮ ಕ್ಕಳಾದ ರು . ಚಿತ್ರ ನು ಯು ದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ ನು . ವಿ ಚಿತ್ರ ನ ನೂ ಗಾಂಗೇಯ ನು ಕಾಶಿದೇಶಾಧಿಪ್ವರ ನ ಮ ಕ್ಕಳಾದ ಅಂಬೆ, ಅಂಬಿಕೆ, ಅಂಬಾಲಿ ಯ ರನ್ನ ತಂದು ವಿಚಿತ್ರ ನಿಗೆ ಮ ದ ವೆಮಾಡ ಬಯ ಸಿದನು . ಆದ ರೆ ಕಾಶಿರಾಜನು ಇದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪದಿರಲು ಗಾಂಗೇಯ ನು ಅವನನ್ನ ಯು ದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ಆ ಮ ಕ್ಕರನ್ನೂ ವಿಚಿತ್ರ ನಿಗೆ ಮ ದ ವೆ ಮಾ ಡಿದ ನು . ಈ ಭೀಷ ಣಯು ದ್ದದಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದ ಗಾಂಗೇಯ ನಿಗೆ ಭೀಷ್ಮ ರೆಂಬ ಹೆ ಸರಾಯಿ ತು .

ಅಂಬೆ, ಅಂಬಿಕೆ ಅಂಬಾಲಿ ಯ ರಿಗೆ ಕ್ರ ಮ ವಾಗಿ ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರ ಪಾಂಡು ವಿದು ರೆಂಬ ಮ ಕ್ಕಳಾದ ರು . ಈ ಮ ಕ್ಕಳು ಬೆಳೆದು ಯ ವ್ವನ ಪ್ರಾಪ್ತ ರಾಗಲು ಧೃತರಾಷ್ಟ್ರನಿಗೆ ಗಾಂಧಾರಿಯೊಡನೆ ವಿವಾಹ ವಾಯಿ ತು . ಪಾಂಡು ವಿಗೆ ಅಂಧಕ ವೃಷ್ಣಿಯ ಮ ಕ್ಕಳಾದ ಕ ನ್ತಿ ಮ ದ್ರಿಯ ರನ್ನ

ತೆರಳಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಪಾಂಡು ರೋಗಗ್ರಸ್ತ ಪಾಂಡುವಿಗೆ ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅಂಧರ ವೃಷ್ಣಿಯು
ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪದಾದನು. ಕೊಂತಿಯು ಬಿಲುವನ್ನು ಸೂರ್ಯ ಕ್ಷತ್ರ ರಕ್ಷಿಸಿಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿನ
ನಡುನವನದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಸಿತ್ತಿದ್ದ ಪಾಂಡುವನ್ನು ಕಂಡು ಕೊಂತಿಯು ಮೋಹಗೊಂಡಳು.
ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ಒಲಿದುದನ್ನು ಕಂಡ ಸಖಿಯರು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಗಾಂಧರ್ವ ವಿವಾಹವನ್ನು
ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿ ಸುಖಿಸಿದರು. ಕೊನೆಯವರು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ
ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಕನ್ಯಾ ಮನೆತದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊಂತಿಯು ಗಂಡು ಗೂಸಿಗೆ ಜನ್ಮ ಕೊಟ್ಟಳು. ಗುಪ್ತದುಲ್ಲಾದ ಈ
ಮಗುವನ್ನು ಮದಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟು ಜಗುನಿನದಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯು ಚಂಪೆಯ ಪಟ್ಟಣದ
ಬಳಿ ಬಂದಾಗ ಅಂಬಿಗನೊಬ್ಬನು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನು. ಆತನು ಅದನ್ನು ತೆರೆದು ನೋಡಿದಾಗ
ಮಗುವು ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಎರಡು ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಿತು. ಹೀಗೆ ಬಾಲಕನು
ಕರ್ಣದಾರನಾಗಿದ್ದು ಪರಿದ ಆತನಿಗೆ ಕರ್ಣನೆಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಸಲಹಿದರು.